

KOEBOONT

**ECO-REGELING
WEIDEGANG**

NV-gebieden

Klauwgezondheid

Oneerlijke

Handelspraktijken

Update covenant

**Blauwtong
en meer...**

LEDENACTIE

Word lid en ontvang een NMV-jas cadeau

Wilt u een goed inkomen behouden?
Wilt u een belangenbehartiger die wet- en regelgeving voor u in de gaten houdt en voor u opkomt?
Wilt u dat uw mening gehoord wordt?
Word dan lid van NMV!

Word ambassadeur van NMV: maak uw collega-melkveehouder lid!
Hoe groter onze achterban, hoe meer invloed. Als u uw collega lid maakt via onze website www.nmv.nu, ontvangt u zelf ook een softshell jas.

Voor melkveehouders onder de 35 jaar is er een speciale actie: schrijf nu in en ontvang 50% korting op het eerste jaar van uw lidmaatschap.

Nieuwe leden ontvangen een NMV-jas!

Uw inkomen & belangen zijn onze prioriteit!

NMV voor & door
melkveehouders

KOEBONT 281

Koebont is het ledenblad van de
Nederlandse Melkveehouders Vakbond

NMV Bedrijfsbureau
Postbus 44
7680 AA VROOMSHOOP
Tel: 06 21322313
info@nmv.nu www.nmv.nu
X: @NMVnieuws

Contactpersonen per provincie

Groningen
groningen@nmv.nu

Friesland
Sjoerd de Vries, Readtsjerk
06 39722288 - friesland@nmv.nu

Drenthe
drenthe@nmv.nu

Overijssel
Lammert van Dijk, Kampen
06 10634335 - overijssel@nmv.nu

Flevoland
flevoland@nmv.nu

Gelderland
Peter van Beest, Lienden
06 13807862 - gelderland@nmv.nu

Utrecht
Gerrit van Schaick, Loenen a/d Vecht
06 12651805 - utrecht@nmv.nu

Noord-Holland
Sjaak Ruijter, Schagen
06 27323960 - nholland@nmv.nu

Zuid-Holland
zholland@nmv.nu

Zeeland
Esther Vermuë, Kapelle
06 29288621 - zeeland@nmv.nu

Noord-Brabant
Johan van Gorp, Alphen
06 13613856 - brabant@nmv.nu

Limburg
Hans Geurts, Veulen
06 40345850 - limburg@nmv.nu

Onze contactpersonen staan voor u klaar bij vragen, opmerkingen of suggesties. Maar ook als u leden wilt aanmelden. Uiteraard kunt u uw boodschap ook mailen naar het bedrijfsbureau. Aanmeldingen kunnen tevens eenvoudig via onze website gedaan worden via nmv.nu/lidworden

VOORWOORD

Kop d'r veur

2024 is voorbij. Een jaar waarin veel is gebeurd maar waar, op politiek vlak, ook nog veel in het luchtledige is blijven hangen.

Het NMV-bestuur zet zich dagelijks in om u, als NMV-lid, te vertegenwoordigen en waar nodig te verdedigen. Veel bestuurswerk is onzichtbaar en het resultaat is niet altijd wat je voor ogen hebt. Onder andere problemen met mestafzet, PAS-melders, interimers, niet-melders en, met dit schrijven zeer recent, de uitbraak van MKZ in Duitsland stemmen triest. De kop laten hangen is echter geen optie, want de sector heeft NMV-vertegenwoordiging hard nodig! Successen zijn er gelukkig ook: er wordt o.a. regelmatig gespro-

ken met de andere belangenbehartigers, de minister heeft geluisterd naar onze zorgen over de mega Woo en NMV wordt vaak uitgenodigd bij beleidsmakers met wie we onze kennis delen.

Met de collega's van het Bedrijfsbureau is weer keihard gewerkt aan Koebont. Hopelijk leest u het met plezier én laat u het een tijdje op de koffietafel liggen, zodat anderen ook kunnen zien waar NMV mee bezig is.

En vergeet niet, zoals een Groningse vriend altijd zegt, 'kop d'r veur'!

Frederike van Daalen, NMV Bedrijfsbureau

INHOUD

IBR-BVD

Landelijke aanpak IBR en BVD

4

14

Bestuurder in beeld
Bertus Doppenberg

Zuivel

Nieuwe eisen verkoop rauwe melk

5

22

Bedrijfsreportage
Gebroeders de Jong

6

Eco-regeling
Weidegang

Veiligheid
Ongewenst bezoek

26

EN VERDER

7 Juridisch
Oneerlijke handelspraktijken

25 Uit de Commissie
Commissie Mest/Water

8 Update Convenant
Dierwaardige Veehouderij

28 Rondje Regio
Overijssel - Lammert van Dijk

10 Koeienvlekjes
NMV-actualiteiten

30 Transportwaardigheid
Opinie Helma Ladders

18 Vraag het de dierenarts
Klauwgezondheid

31 NV-gebieden, weg ermee?
Gastcolumn Piet Stehouwer

20 Blauwtong
Update

33 Indrukwekkend nieuws
Column Harmen Endendijk

21 20 vragen aan...
Ayoub Lourhani

34 Fotowedstrijd
Voederwinning

Landelijke aanpak IBR en BVD

Het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) komt met nationale regelgeving om de rundveeziekte Infectieuze Bovine Rhinotracheïtis (IBR) verder te bestrijden. LVVN heeft daartoe, in samenwerking met de rundveesectoren, een nationaal programma opgesteld. Hierbij is in belangrijke mate gebruikgemaakt van het al langer lopende private bestrijdingsprogramma. Het uiteindelijke doel van de beoogde nationale regelgeving is om ervoor te zorgen dat Nederland vrij van IBR wordt. Dit is goed voor de gezondheid en het welzijn van rundvee. IBR komt regelmatig voor op Nederlandse rundveebedrijven en veroorzaakt ontstekingen aan de luchtwegen. Naast een negatieve impact op de diergezondheid en het dierenwelzijn zorgt de ziekte ook voor aanzienlijke economische schade voor de rundveesectoren.

De bestrijding van IBR wordt geregeld onder de wet Dieren middels een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) die het besluit van houders van dieren wijzigt. De minister van LVVN legde het gezamenlijke plan en de bijbehorende regelgeving ter internetconsultatie voor. Hierop heeft NMV haar standpunten kenbaar gemaakt door een uitgebreide zienswijze in te dienen. De regels in de nieuwe AMvB zijn gebaseerd op het private IBR-bestrijdingsprogramma van de zuivelsector, dat sinds 2018 verplicht is voor melkveebedrijven en in de praktijk effectief is gebleken. Meer dan 80% van de deelnemende bedrijven is volgens dit programma inmiddels vrij of onverdacht van IBR. Inmiddels is de internetconsultatie van de AMvB, die afgelopen zomer plaatsvond, afgerond. De rapportage daarover wordt dit voorjaar verwacht, zodra de AMvB gereed is voor het advies van de Raad van State. Tegelijkertijd lopen de voorbereidingen voor de benodigde uitvoeringsorganisatie, in samenwerking met de GD, RVO en NVWA. Ook dit vraagt meer tijd.

Aanpak bestrijding

De nieuwe maatregelen zijn erop gericht om het aantal IBR-positieve dieren te verminderen en uiteindelijk als Nederland helemaal vrij te worden. Voor elke huidige bedrijfsstatus zullen er andere regels komen om de IBR-vrije status te bereiken.

Langdurig traject

Sinds het jaar 2000 was er al een bestrijdingsprogramma en de wettelijke landelijke aanpak IBR en BVD stamt al uit 2017. De toenmalige staatssecretaris van Dam (Economische Zaken) stelde toen al een regeling vast voor een landelijke aanpak van IBR en BVD om vervolgens tot een EU-erkenning over te gaan.

Als eerste stap in deze landelijke aanpak zijn melkveehouders al sinds juli 2018 door voorwaarden van hun zuivelonderneming verplicht gesteld om deel te nemen aan de bestrijding van beide ziekten. ZuivelNL is regelinghouder en beheert de protocollen op grond waarvan bedrijven statussen krijgen toegekend.

Wederom uitstel

Sinds 2018 is de overgang naar een AMvB al meerdere keren uitgesteld, maar deze zou op 1 juli 2025 toch echt van start gaan. Wederom stuit het op uitstel doordat er nog weer nieuwe vragen kwamen die de minister eerst goed onderbouwd wil hebben. Daarnaast wordt er een uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidsonderzoek geadviseerd en zal de AMvB pas op 1 januari 2026 ingaan. Op hoofdlijnen is de AMvB dus al uitgezet en daar hebben we als NMV de nodige input voor geleverd, onder andere door een internetconsultatie in te dienen, maar ook door de input die we kunnen leveren via de huidige sectorale regeling van ZuivelNL. Voor de melkveehouderij zal er zoveel mogelijk aangesloten worden op de huidige regeling vanuit de zuivel. Er zal weinig veranderen, behalve dat de veehouder zelf verantwoordelijk is voor het melden van de status van zijn bedrijf bij LVVN, hetgeen nu vanuit regelinghouder ZuivelNL in beheer is gegeven bij de GD.

Traject BVD

Voor BVD is eenzelfde traject gestart. Er is vanuit de sector al hard gewerkt aan BVD: 90% van de melkveebedrijven is vrij. In overleg met de betrokken rundveesectoren is besloten om hierbij te kiezen voor een traject dat zoveel mogelijk aansluit bij het huidige private bestrijdingsprogramma in de melkveehouderij. De verwachting is dat het nationaal bestrijdingsprogramma (de AMvB) voor BVD op zijn vroegst op 1 januari 2027 in werking kan treden, aldus de minister van LVVN.

We zijn als NMV groot voorstander van een gezonde en weerbare veestapel. Maar dan wel op basis van transparantie en open overheid.

Advies

Zorg dat u uw status op orde heeft voordat de AMvB van start gaat. Dat kan nu nog redelijk eenvoudig zonder al te veel bureaucratische rompslomp. Na invoering van de AMvB zou dat zomaar anders kunnen zijn.

Nieuwe eisen verkoop rauwe melk, rauwe room en biest per 1 januari 2025

In november 2024 werden we als sector opgeschrikt door het bericht dat er nieuwe regelgeving is aangenomen door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) betreffende de rechtstreekse verkoop van rauwe melk, rauwe room en biest aan de consument.

NMV heeft daarop een zienswijze ingediend bij de ministeries van VWS en Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN). Daarop kregen we begin december een uitnodiging voor een gesprek met beleidsmedewerkers en een jurist van VWS. We hebben contact gezocht met de collega-vakbonden om dit samen aan te gaan. Op 13 december zijn we gezamenlijk met Bart Belser (Agractie), Sieta van Keimpema (DDB) en Cees Slob (Bond van Boerderij-zuivelbereiders) het gesprek in Den Haag aangegaan.

Het was een goed gesprek, maar we hadden wel het gevoel dat het mosterd na de maaltijd was. Alles is eigenlijk al in kannen en kruiken. We proefden heel erg dat er weinig praktijkkennis is en dat ze in Den Haag geen idee hebben wat de impact van deze nieuwe regelingen is. We hebben een kostenraming laten zien met de te verwachten extra kosten van deze nieuwe maatregelen. Door onze praktijkkennis hebben we duidelijk gemaakt waarom we de zienswijze hebben ingestuurd en dit wordt door de medewerkers van VWS teruggekoppeld naar de staatssecretaris. Van de Salmonella onderzoeken willen ze de komende twee jaar data verzamelen, maar die data is nu al beschikbaar. VWS gaat op ons advies op zoek naar die al aanwezige data, waaruit blijkt dat we het goed doen als sector. Een pilot zoals wij voorstelden zit er niet in wegens staatssteun, wat wij niet helemaal kunnen volgen, omdat het geen verdienmodel voor de ondernemer is. In februari 2025 zullen we officieel antwoord krijgen op onze zienswijze. We staan nu ook op de mailinglijst bij VWS, zodat we in de toekomst vroegtijdig op de hoogte worden gebracht van dit soort onder-

werpen, zodat we kunnen reageren voordat er beslissingen worden genomen. We blijven de vinger aan de pols houden in deze, daar kunt u van op aan!

De eisen vanaf 1 januari 2025 op een rijtje

- In de directe omgeving van de melktap en melktank moet zijn vermeld: Rauwe melk/biest/room. Gebruiken op de dag van aankoop. Geef schadelijke bacteriën geen kans. Koken voor gebruik aanbevolen. Ook moeten dag en tijdstip van melken worden weergegeven. Dit laatste hoeft niet wanneer de rauwe melk direct uit de melktank wordt afgezet, deze wordt immers iedere 3 dagen gelegeed.
- Het aeroob kiemgetal bij 30°C van rauwe melk moet tweemaal per maand worden onderzocht. Dat mag uit de melktank (≤ 25.000 per ml).
- Eén keer per maand gedurende zes maanden onderzoek op Salmonella, Campylobacter en Stiga-toxine producerende E.coli (STEC) door een geaccrediteerd laboratorium. De norm voor alle onderzoeken is 'niet aantoonbaar in 25 ml'. Als zes maanden achter elkaar wordt voldaan aan deze criteria dan kan de frequentie van de onderzoeken naar eenmaal per twee maanden.
- Als Salmonella, Campylobacter of STEC wordt aangetoond moet de verkoop van rauwe melk of rauwe room direct worden gestopt totdat deze bacteriën niet meer aantoonbaar zijn.
- De hygiëencode voor boerderijzuivelproducten zal invulling geven aan de hygiëne-eisen voor de melktap en ruimten en apparatuur voor het afvullen van rauwe melk en rauwe room. Denk hierbij aan een regelmatige reiniging en desinfectie van de melktap, temperatuurbewaking, wering van [on]gedierte, schone en schoon te houden ruimte voor afvullen van rauwe melk en rauwe room, schoon verpakkingsmateriaal, etc.

Eco-regeling weidegang

Voorafgaande aan weideseizoen 2024 hebben wij o.a. toenmalig minister Adema verzocht om de gve/ha norm voor eco-regeling weidegang te versoepelen, omdat die niet aansloot bij de praktijk. Omdat het te stil bleef hebben wij hier bij minister Wiersma nogmaals aandacht voor gevraagd.

Via de brieven die we op 20 maart 2024 hebben verstuurd aan Qlip, het ministerie van LNV en Stichting Weidegang hebben wij verzocht mee te werken aan versoepeling van de voorwaarden die Stichting Weidegang hanteert en meer flexibiliteit bij de aanmelding te hanteren die voor weidegang altijd met kosten gepaard gaat.

Binnen de private beloning van de eerste uren weidegang door de zuivelondernemingen hanteert Stichting Weidegang 10 gve/ha grasland voor weidemelk¹. Binnen GLB goud mogen biologische melkveebedrijven zonder gewasbescherming, derogatie en kunstmest zonder kalenderlandbouw en zonder wettelijke gve-norm werken (Skal GLB)², terwijl gangbare melkveehouders het met de normen van 2.5 en 5 gve/ha huiskavel moeten doen. Bij biologische melkveehouders wordt als controle beleidsregel met 6.5 gve/ha huiskavel gewerkt en ze moeten minimaal van 15 april tot en met 15 oktober gemiddeld 8 uur per dag weidegang bieden³. Dat is minimaal ca. 1464 uur en dat is veel minder in vereiste uren dan gangbaar, die met minimaal 1500 uur starten volgens de voorwaarden van Stichting Weidegang. Met een veel gunstigere gve/ha van 6.5.

Deze gve/ha normen gaan over de huiskavel en zijn exclusief overige landbouwgrond. Daarnaast stellen wij het op prijs wanneer Qlip bij haar weidegang controles de gve/ha norm kan versoepelen zolang er geen twijfel is over weidegang zoals die in artikel 1

bedoeld is. Weiden wordt omschreven als: 'Het grazen op grasland met voldoende gras door al het daarvoor in het kader van een normale bedrijfsvoering van een landbouwer in aanmerking komend lacterend melkvee, zodat de dieren een natuurlijk grasgedrag kunnen laten zien.' In de regeling ontbreekt de (wetenschappelijke) motivatie hoe de gve/ha norm bepaald kan worden.

Het ministerie beschikt via de gecombineerde opgaven (CBS) over meerjarige gegevens van de langweiders vanaf 2016 en had deze informatie kunnen delen met Stichting Weidegang en/of een beleidsregel of nieuw artikel in de private overeenkomst op kunnen nemen dat de gemelde historie i.p.v. de generieke gve/ha norm van toepassing kan zijn.

Als u weidegang controle heeft gehad adviseren wij u wel bezwaar te maken, maar uitdrukkelijk niet in beroep te gaan bij Qlip als het uitsluitend over verlaging van de gve/ha norm gaat. Bezwaar maken kost € 500.00 en dan gaat u of moet u akkoord gaan met artikel 3, waarin staat dat u nadien niet verder mag reageren als t.z.t. de GLB-beschikking via RVO volgt. De oplossing dient via Stichting Weidegang in samenspraak met het ministerie te komen. Wij hebben aan de minister laten weten dat we vinden dat de rechten van onze leden niet onredelijk beperkt mogen worden. De laatste CBS-cijfers over weidegang laten nogmaals zien dat de huidige voorwaarden niet aansluiten bij de praktijk en niet zorgen dat gangbare melkveehouders haalbaar verleid worden om meer uren weidegang toe te passen.

Bronnen:

Weidegang	Stichting Weidegang vergoeding zuivelonderneming weidemelk ⁴	Skal biologisch is GLB goud subsidie ⁵	Stichting Weidegang gangbaar GLB eco1 subsidie	Stichting Weidegang gangbaar GLB eco2 subsidie
gve/ha huiskavel t.b.v. melkgevende koeien	10	6,5	5	2,5
Minimum uren weidegang	720	1464	1500	2500

Uitspraken ACM en Geschillencommissie Wet oneerlijke handelspraktijken

Autoriteit Consument & Markt

Uitspraak ACM tegen de eenzijdige melkprijsbepaling door Lactalis Leerdammer

Leveranciers Vereniging Leerdammer Collectief (LVLC) heeft in juli 2022 meerdere klachten ingediend bij de Autoriteit Consument & Markt (ACM), nadat het al meerdere malen had geprobeerd deze klachten met zuivelverwerker Lactalis Leerdammer zelf op te lossen. Een van de klachten was gericht tegen de eenzijdige bepaling van de melkprijs door Lactalis. Deze klachten zijn ingediend op grond van de Wet oneerlijke handelspraktijken Landbouw en voedselvoorzieningsketen (Wet OHP Landbouw). Na uitgebreid onderzoek is deze klacht in september 2024 gegrond verklaard door de ACM. Daarmee is bepaald dat Lactalis Leerdammer een systeem moet ontwikkelen voor de vaststelling van de melkprijs in onderhandeling met melkveehouders en hiermee haar leveringsvoorwaarden dient aan te passen.

De Wet OHP trad op 1 november 2021 in werking met als doel bescherming te bieden aan landbouwproducenten, indien de leverancier in een onevenwichtige relatie staat tot zijn afnemer. Hiermee worden kleine(re) partijen beschermd ten opzichte van de grote - en vaak ook machtige - afnemer. LVLC heeft de klacht ingediend bij de ACM, omdat in de Wet OHP is vastgelegd dat de melkprijs niet meer alleen door de afnemende partij kan worden bepaald. Het eenzijdig bepalen van de melkprijs is dus verboden. De melkprijs moet transparant zijn voor de leverancier en vooraf moet duidelijk zijn op welke wijze de melkprijs tot stand komt. Daarnaast moet dit door de leverancier te controleren zijn. Aan die voorwaarden voldoet Lactalis niet.

Op andere bezwaren omtrent de totstandkoming van de melkprijs zal Lactalis meer moeten verduidelijken middels het aanpassen van de leveringsvoorwaarden, aldus de ACM. Dit betreft het inzichtelijk maken van de negatieve grondprijs en de vaste kosten middels het aanpassen van haar leveringsvoorwaarden.

Dwangsom

Lactalis wordt door de ACM verplicht om, binnen 3 maanden na bekendmaking van dit besluit, de leveringsvoorwaarden in lijn te brengen met de Wet OHP Landbouw. Als Lactalis zich daar niet aan houdt, moet het dwangsommen betalen van € 175.000,- per maand tot een maximum van € 1.050.000,-.

Uitspraak Geschillencommissie

De voorzitter van leveranciersvereniging Holland Dairy Producers, leverancier aan Vreugdenhil Dairy Foods (VDF), heeft een klacht ingediend over de eenzijdige melkprijsbepaling door VDF. De uitspraak over deze klacht is uitermate positief. De Geschillencommissie dwingt met de uitspraak VDF om de melkprijsbepaling toegankelijk, controleerbaar en transparant te maken.

De Geschillencommissie van de Wet Oneerlijke Handelspraktijken (Wet OHP) heeft vastgesteld dat VDF maandelijks de melkprijs eenzijdig wijzigt, zonder dat er afspraken zijn tussen leverancier en afnemer over hoe die melkprijs wordt bepaald. Dit is in strijd met de wetgeving over oneerlijke handelspraktijken voor de landbouw- en voedselketen.

Letterlijk is de beslissing van de commissie: 'De commissie verklaart de klacht van de leverancier gegrond en bepaalt dat de afnemer uiterlijk voor 1 januari 2025 en met inachtneming van hetgeen ter zake hiervoor is overwogen, de inkoopvoorwaarden aan dient te passen en aldus daarin komt tot een transparante, begrijpelijke en controleerbare wijze van vaststelling van de maandelijks melkprijs. Daarbij zal de opzegtermijn voor de leverancier moeten worden teruggebracht naar maximaal 6 maanden ingaande na de datum van de schriftelijke opzegging door de leverancier. Indien de afnemer de inkoopvoorwaarden eenzijdig aanpast aan de Wet OHP betekent dit dat de leverancier uitdrukkelijk in moet stemmen met deze nieuwe inkoopvoorwaarden en staat het de leverancier vrij om daar al dan niet mee in te stemmen. Als de leverancier daarmee niet instemt, dan geldt er voor de leverancier geen opzegtermijn ten aanzien van het huidige contract nu deze in strijd is met de Wet OHP.'

De uitspraak van de Geschillencommissie vertoont een zeer grote overeenkomst met de uitspraak van de Autoriteit Consument & Markt (ACM) in de Lactalis Leerdammer zaak die recent ook is afgekomen. Er is echter ook een groot verschil. De ACM-uitspraak inzake Lactalis Leerdammer heeft betrekking op de relatie leveranciersvereniging en afnemer. De zaak van de Geschillencommissie gaat over de relatie van individuele leveranciers met de zuivelverwerker.

Holland Dairy Producers kijkt momenteel wat de invloed van deze uitspraak op de positie van de overige leveranciers is. De uitspraak geeft duidelijkheid dat VDF voor 1 januari 2025 de inkoopvoorwaarden op het punt van de melkprijsbepaling moet aanpassen. Dat zou dan gaan gelden voor alle leveranciers.

Met de Wet Oneerlijke handelspraktijken is er een instrument gekomen om na jaren van getouwtrek met de afnemer tot duidelijkheid te komen wat de afnemer wel en niet mag als het gaat om de melkprijsbepaling. Een transparante en controleerbare melkprijs is een eerste stap in het duidelijk maken van de meerwaarde die leveranciers bereiken met de levering van rauwe melk. Dit geldt voor elke leverancier van alle niet-coöperatieve zuivelverwerkers.

Update Convenant Dierwaardige Veehouderij

Net als in de vorige edities van Koebont geven we u weer een update over het Convenant Dierwaardige Veehouderij. Het proces is ondertussen al tweeënhalf jaar bezig en vordert slechts gestaag. Omdat het een ingewikkeld en gevoelig proces is - met mogelijk ingrijpende uitwerkingen - schetsen we nogmaals uitgebreid hoe het allemaal begonnen is.

In 2021 stemden de Tweede- en Eerste Kamer in met een voorstel van Leonie Vestering (PvdD) om de Wet dieren aan te passen. Dit voorstel verbood het aanpassen van dieren aan een houderij- of huisvestingssysteem. Een juridische analyse, uitgevoerd in opdracht van de toenmalige minister van LNV (nu LNVN), concludeerde echter dat dit amendement niet goed uitvoerbaar was en tot grote problemen kon leiden. Daarop heeft de toenmalige regering in het coalitieakkoord (Rutte 4) besloten het amendement te vervangen door uitvoerbare regels. De grote veehouderijsectoren, markt- en ketenpartijen en de Dierenbescherming zijn gevraagd om met LNVN tot een convenant te komen over de ontwikkeling naar een dierwaardiger veehouderij.

Wijzigingsvoorstel amendement

De gesprekken om tot een convenant te komen verliepen zelden soepel. De beelden over wat er allemaal nodig is om tot een dierwaardiger veehouderij te komen liepen en lopen nogal eens uiteen tussen de verschillende deelnemers. Heel lang voelden de verschillende sectoren onvoldoende comfort om plannen te maken en nog minder om deze plannen te delen. Het gevolg daarvan was dat de tijd verstreek en ondertussen de wettelijke inwerking-tredingsdatum van het amendement Vestering dichterbij kwam. Omdat uit eerdere analyses was gebleken dat het amendement Vestering onwerkbaar was, kwam minister Piet Adema in het vroege voorjaar van 2024 met een wijzigingsvoorstel. Het amendement Vestering werd in het voorstel verwijderd en in de plaats daarvan kwam er een haakje om op een later moment (na sluiting van een convenant) lagere wetgeving over het houden van dieren toe te voegen.

Wetswijziging

De Tweede Kamer is nogal ambitieus waar het dierenwelzijn betreft en ging niet zonder meer akkoord met deze 'blanco cheque' zoals het voorstel genoemd werd. Uiteindelijk kwam er uit de koker van Thom van Campen en Tjeerd de Groot een voorstel om de wetswijziging te concretiseren. Er werd aan het voorstel van Adema toegevoegd dat de betreffende lagere wetgeving uiterlijk per 1 juli 2025 naar de Tweede Kamer gestuurd moet worden. Deze wetgeving moet als doel hebben een dierwaardige veehouderij in 2040 volgens de 6 leidende principes van de RDA, of eventueel later als dat noodzakelijk is voor het verdienvermogen van de veehouder. En zo werd de wetswijziging uiteindelijk aangenomen. Amendement Vestering was gelukkig weg, maar er liggen nog steeds stevige wettelijk verankerde opdrachten voor LNVN met betrekking tot de verschillende dierlijke sectoren. Daaruit volgde dat het ministerie van LNVN, ondanks dat er nog steeds gesprekken over een convenant liepen, separaat aan de gang moest met het schrijven van wetgeving voor melkvee, pluimvee, kalveren en varkens.

Invloed vanuit de sector

Gedurende het convenantstraject en vervolgens het traject van Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) groeide de overtuiging, dat wanneer je als sector enige invloed wil uitoefenen op de

politieke processen, een gezamenlijk plan met de Dierenbescherming van toegevoegde waarde is. Daarom zijn parallel aan het convenantstraject en het traject van AMvB's gesprekken gevoerd met de Dierenbescherming. Dat heeft uiteindelijk geleid tot de 'Routekaart naar een dierwaardiger- en toekomstbestendige melkveehouderij'. Wat een start is voor een samenwerking van de melkveesector met de Dierenbescherming.

Deze routekaart is in september 2024 aan de verschillende bestuurders in de agrarische sector voorgelegd. Er is toen besloten om de tijd te nemen om de achterbannen te informeren en op 10 december 2024 te besluiten of alle partijen binnen ZuivelNL met de samenwerking in konden stemmen. Zelf hebben we als NMV op 21 november op de ledenbijeenkomst in Nijkerk dit onderwerp goed besproken. Een samenwerking met de Dierenbescherming over het verbeteren van de leefomstandigheden van ons vee is niet direct het eerste waar u aan denkt in deze tijden van gedoe over stikstof, mestplafonds, verlies aan derogatie en een algemeen gebrek aan perspectief en vertrouwen. Echter, het alternatief is dat er geen plan en geen convenant komt en dan volgt wel de wettelijke opdracht voor de minister om wetgeving te maken. In de praktijk dus de schone taak voor minister Femke Wiersma om wetgeving zodanig door de Tweede Kamer te leiden, dat die de Tweede Kamer voldoende comfort geeft en voor ons veehouders dragelijk is. Dat is ongeveer een onmogelijke opgave gezien de dynamiek in de Tweede Kamer betreffende dierenwelzijn. Denk maar terug aan de recente poging van de minister om de veeprikker toch niet te verbieden. Dat leidde tot een verhitte discussie, mede aangewakkerd door de coalitiegenoten van NSC, PVV en VVD. En uiteindelijk koos de minister eieren voor haar geld en gaat ze de veeprikker toch verbieden.

Zo min mogelijk wetgeving

Zoende is er door NMV, na het horen van de leden op de bijeenkomst in Nijkerk en goede discussies met het Landelijk Bestuur, voor gekozen om onder enkele voorwaarden in te stemmen met de samenwerking met de Dierenbescherming. En daarmee een poging te doen om de minister te helpen om zo min mogelijk wetgeving (koppen op EU-beleid) in te voeren en toch de Tweede Kamer voldoende comfort te geven door als sector ambitieus te werken aan dierenwelzijn.

Routekaart

In de routekaart zijn gezamenlijke ambities verwoord en in een tijdslijn gezet. Daarbij moet u denken aan het streven naar meer weidegang, kalveren sneller in groepen houden, het doorontwikkelen van ligboxenstallen, onderzoek doen naar vrijloopstallen en onderzoek doen naar de (on)mogelijkheden om kalveren langer bij de koe te houden.

Daarbij is het gezamenlijke uitgangspunt dat de kosten voor deze ambities niet bij de melkveehouder op het bordje mogen komen te liggen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende fases. Alle veranderingen beginnen met experimenteren. Als vervolgens uit de experimenten zaken naar voren komen die werkelijk een vooruitgang blijken, is het de kunst om te zorgen dat eventuele meerkosten hiervan uit de markt komen, bijvoorbeeld met behulp van marktconcepten en duurzaamheidsprogramma's, zodat veehouders vrijwillig de aanpassingen gaan doen. De allerlaatste fase is vastleggen in wetgeving. Dat is pas een optie als zaken 'gewoon' zijn en de wetgeving geen negatieve impact

heeft op het verwaarden in de markt. Daarbij wordt wetgeving gebruikt waar het voor bedoeld is, namelijk om de onderkant van de bandbreedte te bepalen.

Met het ontwikkelen van een gezamenlijke routekaart tonen NMV, LTO, DDB, NAJK en NZO met de Dierenbescherming zich ambitieus richting overheid en maatschappij. Dit vereist niet alleen inspanningen van melkveeouders, maar ook van de toeleverende en verwerkende industrie, de markt en de overheid. Om melkveeouders te beschermen zijn randvoorwaarden geformuleerd.

Randvoorwaarden

Om de stappen zoals beschreven in de routekaart te kunnen zetten, zal voldaan moeten worden aan randvoorwaarden en voorwaardelijkheden zoals:

- financiële randvoorwaarden (vergunningen en financiering)
- consistent beleid
- gelijk speelveld
- integraliteit met andere dossiers, zoals klimaat en stikstof
- samenhang met wetgeving en het nog te sluiten Convenant Dierwaardige Veehouderij

Deze randvoorwaarden zijn opgenomen in de routekaart en komen overeen met de randvoorwaarden in het convenantstraject dierwaardige veehouderij. Momenteel wordt de laatste hand gelegd aan de vormgeving van deze routekaart. Deze zal begin 2025 openbaar worden gemaakt. Deze routekaart is dan de input van de melkveesector in het convenantstraject.

Hoe verder

Nu er overeenstemming is binnen de melkveesector over de samenwerking met de Dierenbescherming is het nog niet klaar. Er lopen nog steeds gesprekken over een convenant met meerdere sectoren, overheid en marktpartijen, en ook LNVN is bezig met het schrijven van de wetgeving. Naar verwachting wordt in maart de openbare consultatie voor de conceptwetgeving gestart. Het streven is om dan tegelijkertijd het concept-convenant 'Stappen naar een dierwaardige veehouderij 2040' te presenteren. Er moet echter nog wel het een en ander gebeuren om tot een convenant te komen. Een convenant en de wetgeving zullen zich tot elkaar moeten verhouden en elkaar moeten versterken. Als LNVN toch kiest om verdergaande wetgeving voor te stellen worden de routekaart en wellicht ook het convenant nutteloos. Voorwaarde is dat alle partijen die deelnemen aan een convenant zullen moeten leveren, dus ook de overheid en de marktpartijen. Wij hebben met het routeplan onze hand uitgestoken: nu is het aan de anderen om deze hand aan te pakken.

Mocht het lukken om op 1 maart tot een concept convenant te komen, dan zal daarna weer de tijd worden genomen om de leden van alle partijen, dus ook de NMV leden, mee te nemen alvorens een definitief besluit te nemen over deelname aan een convenant.

Voor NMV blijft gelden: Inkomen daar draait 't om! Dus maatregelen, routekaart of convenant kunnen alleen als de rekening niet bij de melkveehouder komt. Daar staat NMV voor.

AFNAME MELKVEESTAPEL

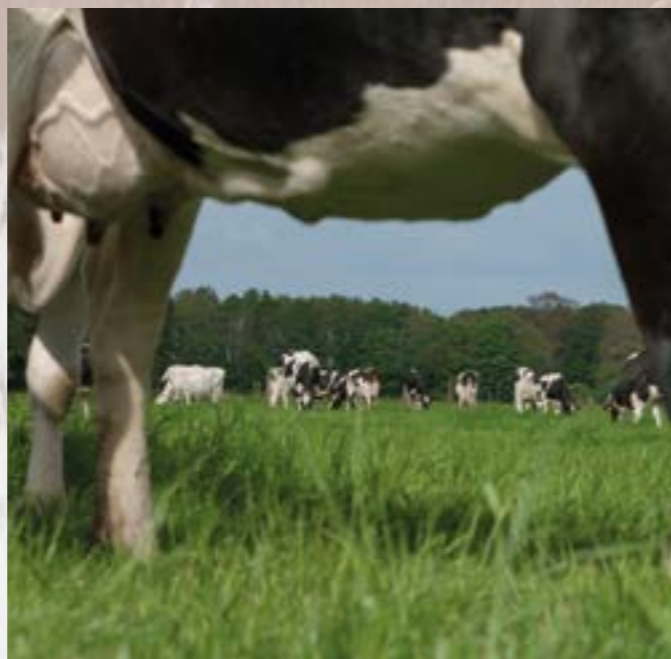
Sinds 2017 is het aantal melkkoeien in Nederland met negen procent gedaald naar 1,54 miljoen.

Het aantal stuks jongvee daalde met 19 procent nog harder naar 0,97 miljoen. Dat blijkt uit de nieuwste gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het CBS gebruikt 2017 als referentiejaar, omdat dat het jaar is dat het fosfaatreductieplan in werking trad. Volgens het CBS telt Nederland nog 13.900 melkveebedrijven. Dat zijn er 2,6 procent minder dan in 2023. Het aantal bedrijven daalde sinds 2017 met 23 procent.

Op provinciaal niveau zijn er flinke verschillen. In Limburg daalde het aantal stuks melkvee het hardst met 22,1 procent, het aantal stuks jongvee daalde er zelfs met 30,7 procent.

De groei van de resterende bedrijven lijkt voorlopig gedaan. In 2023 telde een gemiddeld bedrijf 110 koeien, in 2024 waren dat er 111. In 2017 lag het gemiddelde nog op 94 koeien.

Bron: Veeteelt

VERRASSESENDE WENDING in rechtszaak mega Woo

NMV was op 13 januari bij de Rechtbank in Zwolle. Daar diende de zaak over drie grote Woo verzoeken uit 2022 en 2023 over alle Gelderse- en Nederlandse veehouders waarbij RVO dieraantallen, stalgegevens en emissiegegevens over de jaren 2020, 2021 en 2022 openbaar wil maken. Omdat NMV bezwaar- en beroepsprocedures had gestart werden wij als partij gehoord. Volgens NMV worden de belangen van onze leden die nog niet over een goede NB-vergunning beschikken geschaad als RVO hun bedrijfsgegevens vrijgeeft.

NMV is van mening dat het passief informeren via de Staatscourant in strijd is met het Rijksbeleid. Onze boeren moeten op een fatsoenlijke manier actief geïnformeerd worden. Wij worden tekortgedaan met een standaard '14 dagen reactietermijn' en dienen voortaan wel concrete informatie te krijgen over wat er precies over ons gedeeld wordt.

De jurist meldde bij aanvang van de zitting dat de minister van LVVN inmiddels van mening is dat NMV wel een punt heeft. De minister wil de communicatie voor deze zaak alsnog verbeteren en zal daarna een nieuw besluit nemen. NMV heeft aandacht gevraagd voor de recente aanval die MOB heeft afgekondigd op PAS-melders en interimers.

De rechtbank houdt de zaak aan en er worden nog geen bedrijfsgegevens gedeeld. NMV is blij met deze inzichten van de minister.

ALGEMENE LEDEN VERGADERING

Op dinsdag 4 februari 2025 vindt de Algemene Leden Vergadering van NMV plaats. Er zal een bestuursverkiezing zijn, we nodigen interessante sprekers uit en er is alle ruimte om met elkaar en met het NMV-bestuur te discussiëren over actuele onderwerpen. De ALV vindt plaats in De Schakel in Nijkerk, inloop vanaf 10.00 uur. De agenda heeft u reeds per e-mail ontvangen.

Esther Vermue stelt zich kandidaat voor het Dagelijks Bestuur. Esther heeft samen met haar man Peter een melkveehouderij met 100 koeien en bijbehorend jongvee te Kapelle, in de provincie Zeeland. Esther en Peter hebben 3 kinderen, waarvan de oudste twee erover nadenken om het bedrijf eventueel over te nemen, maar dat is zeker afhankelijk van de toekomstontwikkelingen binnen de agrarische sector.

Sinds 2020 is Esther al actief binnen het Landelijk Bestuur (LB) van NMV. Dit is mede gekomen doordat ze betrokken was bij het opzetten van het Zeeuwse Kringloop onderwijsproject als leader-project voor de provincie. Bij dit project organiseren ze gastlessen en excursies die in eerste instantie bedoeld zijn voor middelbare schoolleerlingen. Daarnaast geeft dit project uitleg aan burgers over hoe het er werkelijk aan toegaat op onze landbouwbedrijven. Die praktijkbezoeken zijn heel hard nodig voor de burgers die tegenwoordig zo ver van het boerenleven afstaan. De meeste collega's ondervinden die afstand vrijwel iedere dag. Is het niet qua politiek, dan wel via de media of via de schoolboeken van de jeugd. NMV levert als sponsor een bijdrage aan dit mooie project. Naast het LB is Esther actief in de NMV-commissies Dier en Communicatie. Daardoor heeft ze al heel wat meegekregen over de problematiek binnen de sector. Dat geldt zowel voor de communicatie als voor het Convenant Dierwaardige Veehouderij, waarin de komende tijd heel wat werk te verzetten is.

Drijfveren

Door de tijd waarin we ons nu bevinden voelt Esther zich betrokken bij de kracht van NMV, bijvoorbeeld door deelname aan de sector-tafel van het landbouwakkoord. NMV heeft belangrijke punten mee kunnen geven voor dat overleg. Daarnaast vinden vele collega's dat de landbouw in de provincies te weinig gedragen wordt door alleen de gevestigde vakbonden, naast een veel groter aandeel van milieu- en natuurorganisaties aan de provincietafels. Esther wil, indien ze wordt verkozen in het Dagelijks Bestuur, NMV meer in de kijker zetten, zodat we meer gezien worden en meer delen waar we mee bezig zijn binnen en buiten de sector. Communicatie via social media is hierbij heel belangrijk. Samenwerking met de andere vakbonden en partijen in de sector ziet ze als een uitdaging. Voor de verbetering van lespakketten op scholen wil ze zich ook graag blijven inzetten.

Kandidaat Esther Vermue

Vacature Dagelijks Bestuur NMV

Voor de invulling van de taken van het Dagelijks Bestuur van NMV zijn we op zoek naar nieuwe bestuurders. Bij de functie van DB'er vorm je het uitvoerende deel van de organisatie. Je vergadert met overheden en andere instanties naast de vergaderingen met de andere Dagelijks Bestuurders en het Landelijk Bestuur. Je bent portefeuillehouder van een van de commissies Zuivel, Dier, Leef-omgeving, Mest/Water of Communicatie en geeft leiding aan deze werkgroepen waarmee input wordt opgehaald en werk wordt uitgevoerd voor de besturen en vooral voor de leden. Ook ben je aanspreekpunt voor NMV-leden en bewindspersonen van verschillende bestuurslagen, van provincie tot aan de landelijke politiek. Je bent zelf melkveehouder en je wilt je graag inzetten voor een goede toekomst van de melkveehouderij in Nederland. De gemiddelde tijdsbesteding is zo'n twee dagen per week.

Vooral geïnteresseerden die affiniteit hebben met financiën worden gevraagd te solliciteren, aangezien de functie van penningmeester vacant is. Daarnaast vragen we ook mensen die hier niet direct aan voldoen te reageren, omdat er ook ruimte is voor een andere bestuurder zonder die specifieke functie.

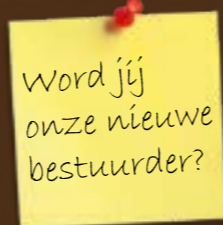
Functie-eisen:

- Melkveehouder (v/m)
- (Potentieel) lid NMV
- Minimaal HBO werk- en denkniveau
- Nauwkeurig
- Toekomstgerichte denker
- Goede contactuele eigenschappen
- Flexibele inzet
- Voldoende tijd beschikbaar
- Affiniteit met financiën (pre)

En verder:

- Uren zijn grotendeels naar eigen wensen in te vullen, dus op momenten die jou passen
- Ontwikkel je verder in de onderwerpen die bij jou passen
- Je ontvangt een prima vergoeding voor de tijd die je besteedt aan werkzaamheden voor NMV

Heb je interesse? Stuur dan een mailtje naar info@nmv.nl, nu vóór 25 februari 2025. Mocht je nog vragen hebben over de functie, dan kun je mailen naar voornoemd mailadres of bellen met Harmen Endendijk, 06-51613070.

NMV-SPONSOREN

RMV-BEURZEN

In oktober en november van afgelopen jaar was NMV wederom present op de RMV-beurzen in Hardenberg en Gorinchem. De beurzen zijn een mooi moment om veel leden te spreken over allerlei uiteenlopende onderwerpen. Naast leden proberen we als NMV natuurlijk ook in contact te komen met melkveehouders die nog geen lid zijn van onze vakbond, maar die wel geïnteresseerd zijn in belangbehartiging. Dit laatste heeft zijn vruchten afgeworpen, want er is een mooi aantal nieuwe leden op de beurzen lid geworden. Op zo'n beurs is vaak ook net even iets meer tijd om echt met elkaar in gesprek te gaan over de onderwerpen waar melkveehouders mee bezig zijn. Terugkomend zijn natuurlijk de problemen rondom de mestafzet, de PAS-melders, interimmers en niet-melders. Hier zijn nog geen concrete oplossingen voor, maar er met elkaar over van gedachten wisselen blijft belangrijk.

Stoere boeren

Als extra publiekstrekker hadden we dit jaar een hoorn-druk-machine meegenomen naar de beurzen en dit was een groot succes. De hoorns van de stier moesten bij elkaar gedrukt worden en door de standbemanning werd, op beide beurzen, fanatiek de stand bijgehouden. Er zijn heel veel sterke boeren en boerinnen de NMV-stands gepasseerd, maar de allersterkste is Jeen de Jong uit Oldekerk. Het allermooiste is dat Jeen niet alleen de sterkste was, maar ook op de beurs in Hardenberg heeft besloten om lid te worden van NMV. Van harte gefeliciteerd! Naast eeuwige roem, komt de bijbehorende prijs zo snel mogelijk richting Groningen.

Beurzen 2025

Komend jaar zijn we op de beurs in Hardenberg te vinden op 21, 22 en 23 oktober en in Gorinchem staan we op 25, 26 en 27 november weer voor u klaar. Vindt u het leuk om een dag(deel) in de NMV-stand te staan? Laat het ons dan weten via info@nmv.nu of vertel het ons tijdens een NMV-bijeenkomst, zodat we met elkaar onze vakbond wederom goed kunnen vertegenwoordigen!

JACHT EN FAUNABEHEER LOPEN VAST

Het ministerie van LNV wil een toekomstbestendig en begrijpelijk Jacht en Faunabeheer. Daarom is er door het ministerie een document opgesteld: 'Stelselwijziging Jacht en Faunabeheer'.

NMV is blij dat het huidige faunabeleid onder de loep wordt genomen. Want NMV heeft altijd al aangegeven dat het decentraliseren van het beleid tot veel te veel onduidelijkheid leidt. Zoveel onduidelijkheid, dat rechters uitspraken doen die hele provinciale faunabeheerplannen vernietigen.

Daarnaast ervaren we als grondgebruikers dat de faunaschade jaarlijks toeneemt, ondanks onze inspanningen om de schade te voorkomen. Mede debet daaraan is de steeds beperkender regelgeving om schade te voorkomen. Een ander punt dat veel grondgebruikers als obstakel ervaren is het melden van schade en het aanvragen van een tegemoetkoming.

Meer invloed op wetgeving

NMV is van mening dat Jacht en Faunabeheer tot doel moeten hebben om de biodiversiteit in evenwicht te brengen, waarbij het haalbaar en betaalbaar moet zijn voor zo'n dichtbevolkt en klein land als Nederland. Daarom dienen populatiebeheer en schadebestrijding onomstotelijk in de stelselwijziging opgenomen te worden. Grondgebruikers worden verantwoordelijk gehouden voor het voorkomen en bestrijden van schade door wilde dieren. Daarom is het wenselijk dat grondeigenaren meer invloed hebben op wetgeving, op de populatie en op het beheer.

Voor NMV is en blijft de financiële tegemoetkoming van veroorzaakte faunaschade voor grondgebruikers van groot belang, want faunaschade mag niet alleen op het bord van de grondgebruiker komen. NMV zal haar visie bij het ministerie van LNV geven op de Stelselwijziging Jacht en Faunabeheer.

Bijeenkomst Noord-Holland

Op 18 december 2024 vond in Oudendijk een bijeenkomst plaats voor NMV-leden en andere geïnteresseerden. Het regiobestuur Noord-Holland had een mooie agenda samengesteld en rond de 70 melkveehouders hadden tijd vrij gemaakt om bij deze avond aanwezig te zijn.

Aan het begin van de avond werden de noodzakelijke administratieve punten afgewerkt en daarna was er een feestelijk moment, met de toevoeging van Jelle Hoebe aan het regiobestuur.

Het volgende punt op de agenda, van deze goed bezochte avond, was de presentatie van Harmen Endendijk. Harmen ging uitgebreid in op de mestplaatsing en mestplafonds, waarbij ook de eventuele oplossingssporen zijn besproken tezamen met de mogelijke effecten van deze sporen. De routekaart die naar het Convenant Dierwaardige Veehouderij moet gaan leiden is aan bod geweest en ook de deelnemers aan het melkveecollectief zijn door Harmen toegelicht. Het melkveecollectief trekt waar mogelijk gezamenlijk op en afzonderlijk waar nodig. En was ruim gelegenheid om vragen te stellen en met elkaar van gedachten te wisselen over de besproken onderwerpen.

Ook tijdens de pauze kon er bijgepraat worden, waarna de avond een vervolg kreeg met een zeer interessante presentatie van Margreet van Bodegom, agrarisch bedrijfsadviseur bij Flynth. Margreet heeft de aanwezigen in de zaal meegenomen in de route naar het binnenhalen van subsidies, toeslagen en andere inkomsten o.a. via landbouwportaal, ANV en provinciale potjes. Tevens heeft Margreet besproken welke aftrekposten over 2024 niet gemist mogen worden. We delen van harte de mening van Margreet: 'Als melkveehouder moeten we niets laten liggen, waar we inkomsten mee kunnen genereren.'

Namens Flynth zou ook Isabel Boschma-van der Star aanwezig zijn. Isabel is lid van de stikstofwerkgroep Noord-Holland. Daarnaast is ze beroepsmatig dagelijks bezig met het stikstofdossier. Hoe staat het ervoor in onze provincie met de PAS-melders en de interimmers en wanneer is er duidelijkheid? Isabel zou op deze avond het laatste nieuws hierover delen, maar helaas was zij door privéomstandigheden verhinderd.

Houdt u de ledenberichten in de gaten voor een bijeenkomst bij u in de regio! De diverse regiobesturen hebben voor 2025 goede plannen voor interessante en gezellige bijeenkomsten.

'In een crisissituatie heb je als individuele veehouder een belangenbehartiger nodig die weet wat er speelt'

Bestuurdersprofiel

Bertus Doppenberg
55 jaar
Wapenveld

NMV-functie
Bestuurslid

Bedrijfsinformatie
Boerderijcamping met 25 plekken,
twee pipowagens en twee vakantie-
woningen

Gezin
Getrouwd met Jeanet en gezegend
met vier prachtige kinderen

Hobby's
Naast fokkerij van melkkoeien,
waarbij kleur of grootte voor mij niet
uitmaakt, is het gewoon genieten
om onderweg beste koeien te zien.
Ook kan ik genieten van trekkertrek
en lekker thuis prutsen: lassen en
zoveel mogelijk zelf bouwen en/
of verbouwen van pipowagens en
vakantiewoningen

Bedrijfsinformatie

Ik ben opgegroeid in Ermelo op een gemengd bedrijf met fokzeugen, mestvarkens en melkkoeien. Vanaf 1984 molken we in een grupstal (vind ik nog steeds een supermooi systeem gezien de persoonlijke aandacht per koe en het comfort) met 40 koeien op stro. Drie maanden na ons trouwen, in 1996, werd de grond verkocht aan een projectontwikkelaar die de grond wilde gebruiken om woningbouw te realiseren. De varkenstak bleef in Ermelo en de koeien gingen naar het aangekochte bedrijf in Wapenveld. Dit bedrijf staat in de uiterwaarden van de IJssel en groeide na de MKZ uit naar 110 koeien. In 2007 werd het bedrijf met een nieuwe NB-vergunning uitgebreid met een potstal en werd er overgeschakeld naar Fleckvieh koeien, de meesten daarvan waren 100% raszuiver. Super vee met naast melk ook vlees, gemiddeld ruim 400 kg geslacht. Daar wilden wij mee verder.

Helaas mocht dat niet zo zijn, omdat ik in 2014 de verkeerde persoon tegenkwam die er mede de oorzaak van was dat we de melkveetak van ons mooie bedrijf moesten stoppen. De koeien werden verkocht en het bedrijf werd omgebouwd tot jongveebedrijf. Dit deed pijn, vooral omdat de stallen op 2 juli 2015 leeg stonden. Daar-

door kregen we weinig fosfaatrechten en moesten we stoppen. We zijn nog vier jaar doorgedaan met de jongveeopfok voor een bevriende melkveehouder en hebben daarna de grond verkocht aan hem. Zo werd de hypotheek afgelost en na vier jaar bouwden we de stal om tot rosé kalverenstal. Helaas voorzag het bestemmingsplan niet in een nieuw gevestigd intensief bedrijf in de uiterwaarden. Daarom staat er geen vee meer op deze locatie.

Ondertussen hadden we een terrein aangelegd voor 25 standplaatsen op de boerderijcamping plus nieuw sanitair, wat nu eigenlijk het hoofdkomen is geworden. Daarnaast staan er twee pipowagens en twee vakantiewoningen. De stallen werden afgelopen jaar aangepast naar caravanstalling. Ik ben als vertegenwoordiger verdergegaan bij Allicare.

Als ik dit zo op papier zet, is het best indrukwekkend hoe het gelopen is met ons bedrijf, maar ik ben nog steeds dezelfde persoon en ik barst van de uitdagingen die ik nog zie. Ik ga absoluut niet bij de pakken neerzitten en heb een redelijke mensenkennis gekregen.

Bestuurder NMV

Ongeveer 9 jaar geleden ben ik in het DB verkozen. Eerst als vicevoorzitter in een periode waarin de voorzitter en de rest van het DB een enorme berg werk verzette samen met de dames van het secretariaat. Waarom benoem ik hen hierbij? Omdat een bestuurder absoluut niet werkt zonder ondersteuning van een secretariaat. Dit behoort een team te zijn dat wat voor elkaar over heeft. Stukken opstellen, verzenden, ledenberichten maken, persberichten maken, de leden te woord staan, beurzen regelen en bemensen.

Daarom was ik na het vicevoorzitterschap ook blij om als secretaris te beginnen. Echt mooi werk naast het DB werk. Wel druk, maar ik had daar geen problemen mee, omdat het bedrijf thuis inmiddels was omgebouwd tot jongveeopfok. Daardoor was ik een stuk flexibeler geworden.

Vakbond

De laatste drie jaren waren niet de beste jaren van NMV. Het werk van onze vakbond werd nog weleens verward met werk van een collega belangenbehartiger. In feite is daar niks mis mee en er is door sommigen zeer veel werk verzet, maar het DB was het DB niet meer. De flow was eruit. Een nieuwe voorzitter werd gezocht en gevonden, een met de juiste roots die met de laarzen in de klei/het zand staat. Daarmee kan NMV weer vooruit.

Commissie diergezondheid

Vanaf het begin heb ik de portefeuille diergezondheid gedaan, samen met een commissie waar ik veel steun aan had. In ons team had/ heeft iedereen zijn eigen taken, iedereen kan overal ingezet worden en neemt taken van elkaar over waar nodig. Ook bij overleggen op verschillend niveau over een bepaald onderwerp is het verstandig om twee of soms wel drie verschillende personen bij de werkgroep/ stuurgroep te hebben zitten.

Eigenlijk lijkt deze commissie vaak ondergeschikt aan de zwaardere commissies, zoals mest en zuivel. Ik snap dat wel, maar als ik aangeef dat bestrijding en eventuele ruiming onder diergezondheid vallen, wordt het verhaal toch anders.

NMV heeft in de tijd van MKZ (2001) als een leeuw gevochten voor zijn melkveehouders. Toenmalig bestuurslid Joke Visser was meerdere keren op het ministerie om dingen te regelen en de goede kant op te duwen. Terwijl de veehouders toen in angst zaten, en vooral in 'de driehoek' en andere besmette gebieden in de buurt van kadaververwerkingen, niet van huis mochten/konden, er entingen plaatsvonden en er toezicht op handhaving was. Stuk voor stuk werden bedrijven besmet verklaard en geruimd. Dan heb je als individuele veehouder een belangenbehartiger

nodig die weet wat er speelt en vooral de angst en de pijn kent. In zulke situaties is het noodzakelijk dat je elkaar weet te vinden als belangenbehartigers uit verschillende sectoren. In die tijd was er nog een quotum dat je als getroffen veehouder niet vol hoefde te melken en kon verleasen in geval van nood. Dat gaf in ieder geval enige financiële ruimte. Na het verdwijnen van het quotum werd het een stuk moeilijker om eventuele schade door ruiming op te kunnen vangen. Er werden na verloop van jaren verzekeringen in het leven geroepen, maar die zijn erg duur. Let wel: deze zijn noodzakelijk gezien de vele transporten van dieren naar en vanuit het buitenland. Hoe is anders de knut hier gekomen? Het draaiboek werd aangepast, maar is nog steeds niet praktisch. Ondanks dat NMV al jaren aandringt op een praktische oefening op het ministerie van LNVN en bij ZuivelNL (en daarmee ook de zuivelorganisaties informeert) is er nog steeds niks geregeld. Een grote schande. Het lijkt wel of de veehouders niet serieus genomen worden. Daarvoor blijven wij vechten. Ook bij gesprekken over de capaciteit bij Rendac en dus over het beheersen van de jaarlijkse kosten zit NMV aan tafel. Bij gesprekken over andere ziektes die er spelen, zoals IBR en BVD, zitten wij aan tafel vanuit ZuivelNL. Daar gaat ook het een en ander veranderen aangezien het een AMvB gaat worden vanuit het ministerie. Op de consultatie daarvoor heeft NMV een zienwijze geschreven.

Wat waren jouw plannen toen je 18 was?

Trekker rijden en koeien melken.

Welke politicus (of persoon) heeft jou positief verrast in de afgelopen periode en waarom?

Ik ben gecharmeerd van SGP op landelijk gebied. De puurheid van deze mensen spreekt mij aan: geen dubbele bodem en volledig te vertrouwen.

Wat vind jij van TV-programma's zoals 'Boer zoekt Vrouw' en 'Onze Boerderij' en op welke manier denk jij dat deze programma's beeldvormend zijn voor mensen buiten de agrarische sector?

'Boer zoekt Vrouw' is een mooi programma en daar kijk ik graag naar. Ik kan mij vinden in de leefwereld van de deelnemers.

Waar hoop jij dat NMV staat over 5 jaar?

Ik hoop dat NMV haar identiteit kan en wil behouden, dan hoeft het zich als vereniging geen zorgen te maken. Blijf doen wat je moet doen en blijf kritisch op beleid. Vaak is gebleken dat verkeerd beleid kostenverhogend werkt.

De inzet van leden binnen onze vereniging is heel belangrijk. Wat is voor jou persoonlijk de meerwaarde van jouw inzet voor NMV?

Ik vind het prachtig om met anderen te werken en kan goed samenwerken, al zeg ik het zelf. Beurzen blijft mijn ding, omdat ik contact met leden erg belangrijk vind.

NMV'er word je niet, dat BEN je!

Het DB van NMV is het afgelopen jaar sterk veranderd. Er zijn nieuwe mensen opgestaan die dit werk willen gaan doen en daarom heb ik besloten om bij de ALV medio 2025 mijn werkzaamheden als DB'er neer te leggen. Aan de ene kant een moeilijke beslissing, omdat er nu een nieuw team staat waar ook ik weer energie van krijg, aan de andere kant wil ik hen graag ondersteunen met kennis wanneer zij hier om vragen en dat kan ook gerust op afstand. Voorlopig blijf ik nog deel uitmaken van commissie diergezondheid. Daar ligt nog een enorm groot onderwerp de komende tijd, namelijk het draaiboek ruiming besmettelijke veeziekten. Dit onderwerp zal in de komende periode worden opgepakt vanuit ZuivelNL. Dus niet meer afwachten tot alleen de zuivelsector hiermee gaat beginnen, maar we gaan zelf het initiatief nemen met de partijen die dit onderwerp serieus nemen, zoals de andere vakbonden, Vee&Logistiek en Agractie.

Toekomst NMV

Hoe ik de toekomst voor NMV zie, is dat er vanuit het bestuur samengewerkt moet worden met gelijkdenkenden. We moeten juridische kennis halen vanuit organisaties als Stichting Stikstofclaim. En we moeten veel meer dan nu meningen ophalen vanuit de leden. Daar zit praktische kennis en verstand en van daaruit kan het bestuur elke keer weer met de voeten terug in de grond, want ook voor ons is het moeilijk om niet constant te gaan polderen.

Als je je opvolger bij NMV één wijze raad zou kunnen meegeven, wat zou dat dan zijn?

Blijf jezelf. Je wordt gekozen om de persoon zoals je nu bent en niet zoals je zelf denkt te moeten zijn. Fouten maken mag, maar zorg er wel voor dat je ruggenspraak houdt met jouw commissie en met het bestuur. Daarnaast is het erg belangrijk om te kunnen delegeren naar anderen binnen het bestuur, maar dat gaat alleen op als er vertrouwen is binnen het bestuur. En dat is er.

Visie eigen bedrijf

Voorlopig eerst de camping 100% toekomstbestendig maken. Daarnaast ben ik een aantal dagen per week bij Allicare aan de slag, dat is mooi werk om te doen. Op een simpele maar effectieve manier veehouders adviseren om de weerstand van hun veestapel te verhogen. Bovendien sluit ik niet uit om in de komende jaren (mits het ons gegeven wordt), weer vee te gaan houden, want het bloed kruipt...

'Het draaiboek diergezondheid werd aangepast, maar is nog steeds niet praktisch.'

VRAAG HET AAN DE DIERENARTS

Jacqueline van der Weele

Jacqueline van der Weele is dierenarts in Noord-Holland

NMV stelt haar vragen over klauwgezondheid waar u als veehouder graag het antwoord op wilt en waar een dierenarts raad mee weet

Klauwgezondheid

Klauwgezondheid is misschien wel het grootste gezondheidsprobleem in de moderne melkveehouderij. Een kreupel koe eet minder, ligt te lang, geeft minder melk en loopt verhoogd risico op afvoer. De koe zelf heeft pijn, ongemak en stress. Voor Jacqueline van der Weele is een kreupel koe een doorn in het oog. In haar werk als dierenarts probeert ze zoveel mogelijk met veehouders over dit probleem te praten. Ook spreekt ze regelmatig klauwverzorgers en merkt dan dat er heel veel zienswijzen zijn. Afgelopen jaar heeft ze een studiegroep begeleid samen met Klauwinzicht van klauwverzorgers John Boonstra. Die begeleiding bestond uit een theoretisch deel en de deelnemers gingen ook praktisch aan de slag met vaak lastige pootproblemen. Het was inspirerend en motiverend, zowel voor de veehouders als voor haarzelf.

Klauwproblemen komen wereldwijd voor, in alle werelddelen vrijwel in dezelfde hoeveelheid. Ongeveer 22% van de koeien vertoont afwijkingen in de locomotie en is dus in meer of mindere mate kreupel. Onderzoekers die specifiek naar het welzijn van koeien hebben gekeken zagen dat ca. 50% van de koeien kleine wondjes of ontstekingen rond de klauwen en/of onderpoten had. Een deel van deze dieren was kreupel en een deel loopt het risico om dat te worden.

Infectieuze en niet-infectieuze aandoeningen

Als we het over klauwaandoeningen hebben moeten we onderscheid maken tussen infectieuze en niet-infectieuze aandoeningen. Infectieuze aandoeningen zijn stinkpoot, tussenklauwontsteking en de ziekte van Mortellaro. Deze laatste drie zijn eigenlijk ontstekingen van de huid en niet van de klauw, maar zijn wel veel voorkomende oorzaken van kreupelheid. Een tyloom is het gevolg van infectie van de tussenklauwhuid.

Niet-infectieuze aandoeningen zijn zoolbloedingen en -kneuzingen, zoolzweren, witte lijndefecten, teenpuntnecrose en wandscheuren. Vroeger kwamen zoolzweren het meeste voor, tegenwoordig lijkt dat minder, wellicht door de betere huisvesting. Daarentegen komen witte lijndefecten en teenpuntnecrose steeds vaker voor. Deze laatste twee genezen soms slecht, vooral als (Mortellaro)bacteriën in het proces betrokken zijn.

Mobility score

In Engeland hebben vier grote zuivelafnemers voor hun leveranciers een systeem in het leven geroepen waar bij de koeien

elk kwartaal een mobility score gedaan wordt, samen met een RoMS gecertificeerde coach. Afhankelijk van de uitslag worden er adviezen opgesteld voor het verbeteren van de situatie en die adviezen worden gezamenlijk geëvalueerd. Dit werkt motiverend om maatregelen uit te voeren en om vol te houden.

In Nederland denkt men erover na of hier ook gebruik gemaakt kan worden van een dergelijk systeem met mobility scores. Ondertussen komt er vanuit de sector steeds meer aandacht voor structurele aanpak van kreupelheid. Er zijn veel initiatieven waar veehouders hun kennis en inzicht kunnen vergroten, zowel theoretisch als ook in de praktijk. In het verleden hebben diverse projecten laten zien dat studiegroepen enorm motiverend werken en alleen al door extra aandacht het aantal gevallen van kreupelheid op de bedrijven vermindert.

Inzicht in de klauw

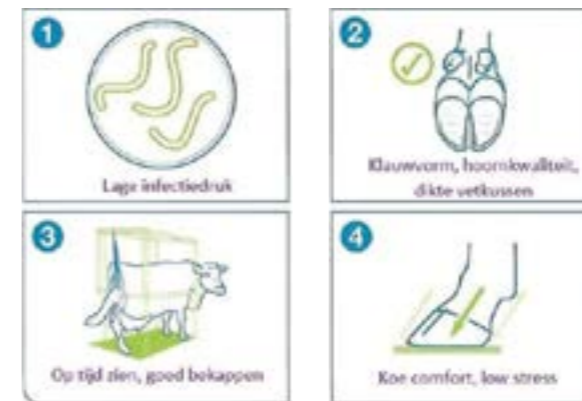
Als u begrijpt wat er in een klauw gebeurt ziet u meer en kunt u betere beslissingen nemen over behandelingen. In feite is het probleem van de koe dat het leven onder druk staat tussen de bodem en het klauwbeen.

Bron: Patricia Poels, Vlaams Departement Landbouw en Visserij

Het feit dat dezelfde problemen op veel bedrijven over heel de wereld gezien worden, suggereert dat problemen worden veroorzaakt door ons systeem van koeien houden. Er zijn echter heel veel oorzaken die een rol spelen, maar samenvattend zouden we kunnen zeggen dat een koe van nature niet gemaakt is voor beton en slurry.

Factoren die een rol spelen in vier groepen

Bron: Lay-out AHDB, vertaling Klauwinzicht.nl ©

1. Lage infectiedruk

- Goed en consequent gebruik van klauwdesinfectie
- Droge en schone vloeren
- Voorkom insleep

2. Gezonde klauw met goed vetkussen

- Goede voeding en drinkwater
- Goede vitaminen- en mineralenvoorziening
- BCS niet < 2 i.v.m. te weinig demping door dun vetkussen
- Goede fokkerij

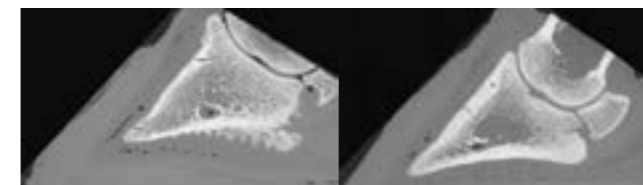
3. Vroege detectie van problemen en goede klauwbekaptechniek

4. Omgeving

- Goed koecomfort (boxen, loopruimte)
- Stress voorkomen (overbezetting, gedrag, hitte)

Problemen tijdig opsporen

Door problemen tijdig op te sporen kan voorkomen worden dat kleinere problemen ernstig worden of zelfs niet meer te genezen zijn. Door bewust en scherp te observeren zult u een licht kreupel koe eerder in de klauwbekapbox zetten. Als er bv. een kneuzing zit in de buitenklauw en u zet zo'n dier op een klosje, dan kan de kneuzing genezen en ontwikkelt die zich niet tot een zoolzweer. Bij een zoolzweer zit er reeds infectie onder de zool en raken de lederhuid en het klauwbeen geïnfecteerd. Het klauwbeen zal hierop reageren met de vorming van een soort spikes aan het bot, precies op de plek waar de klauw normaal al het meest belast wordt.

Klauwbeen met spikes (links) en gezond klauwbeen (rechts)

Bron: Newsome et al. 2016, Journal of dairy science

Mobility scores

Het systeem van mobility scores is een makkelijk systeem om koeien te selecteren die voor behandeling in aanmerking komen.

Score 0 is een koe die zuiver loopt, rechte rug, ruime passen, bijklauwtjes veren goed door richting vloer.

Score 1 is een koe die net niet lekker loopt, maar waar niet meteen te zien is waar het vandaan komt, rug is licht gebogen.

Score 2 is een kreupel koe die duidelijk toont aan welke poot/poten ze kreupel loopt, kop beweegt mee en rug is krom.

Score 3 is een ernstig kreupel koe die het tempo in het koppel niet goed kan bijbenen en die vaak ligt.

Een dier met score 2 dient meteen bekeken te worden in de klauwbekapbox en een koe met score 1 zo spoedig mogelijk. Probeer score 3 te voorkomen.

In de praktijk zien we vaak dat veehouders koeien met score 1 laten lopen en zelfs bij score 2 nog menen dat die koe nog wel even kan wachten, bijvoorbeeld tot over 2 weken de klauwbekapper weer komt. Het is niet altijd makkelijk om snel de hulp van een klauwverzorgers in te roepen. Het zou goed zijn als op ieder bedrijf een klauwbekapbox is, al was het maar om te inspecteren wat er aan de hand is. Behandeling van bijvoorbeeld Mortellaro kan iedereen eigenlijk zelf doen in een box. Wanneer bekappen niet uw ding is, roep er dan een professionele klauwverzorgers bij.

Arbeid

Arbeid is op veel bedrijven een kostbaar ding. Door snel in te grijpen bent u uiteindelijk minder tijd kwijt aan klauwverzorging doordat een koe makkelijker en sneller geneest. Daarnaast blijft ze beter vreten en produceren en zal ze minder problemen met vruchtbaarheid hebben. Door bijvoorbeeld iedere week op een vast moment een paar koeien te controleren kunt u redelijk inschatten hoeveel tijd u nodig heeft. Als u honderd koeien heeft en u wilt ze allemaal op 60-100 dagen lactatie en vóór de droogstand controleren, dan zijn dat 200 dieren in 52 weken. Dat zijn ongeveer 4 koeien per week met daarbij nog een paar koeien die score 1 of 2 hebben. Zorg dat de box zo staat dat de koeien er zo rustig mogelijk in kunnen lopen.

Advies

Als er veel klauwproblemen zijn op het bedrijf, betrek daar dan naast een professionele klauwverzorgers ook de dierenarts en voeradviseur bij m.b.t. preventie. Vergroot uw kennis en inzicht, bijvoorbeeld via een cursus of informatie online. Het zou heel mooi zijn als alle professionals dezelfde taal zouden spreken en open zouden staan voor elkaars adviezen. Het gaat tenslotte niet om wie het beste is, maar om het belang van het bedrijf en van de koeien. Het verdoven van een poot door de dierenarts zou vaker moeten gebeuren, bijvoorbeeld bij het behandelen van diepe, pijnlijke processen of voor het weghalen van tylomen. Ook over het gebruik van middelen voor wondbehandeling en desinfectie is meer kennis en inzicht nodig.

Kortom

Door bewuster en systematischer te werken is er veel te bereiken. Er is kennis nodig om het te begrijpen en om het goed te kunnen zien, maar het begint met het niet accepteren van een kreupel koe! Stel een plan op met haalbare doelen en schakel hulp in als de problemen niet onder controle (te krijgen) zijn.

Bronnen:

Update blauwtong

De piek van blauwtongbesmettingen ligt in deze periode van het jaar gelukkig achter ons. De beschikbare entstof heeft zeker geholpen om verspreiding van de ziekte af te remmen. De situatie op bedrijven die een besmetting hebben gehad is zeer divers, ook een aantal maanden na de uitbraak.

Op veel bedrijven gaat het gelukkig heel goed en vallen de rest-verschijnselen mee. Op andere bedrijven worden gevolgen gemeld als klauwproblemen, vruchtbaarheidsproblemen, productiedaling, koeien die niet meer op productie komen, verwerpers en afwijken-de kalveren. Het is niet altijd duidelijk of de problemen die na een blauwtongbesmetting op een later tijdstip zichtbaar worden wel het gevolg zijn van blauwtong. Bewijzen waar de symptomen van daan komen is en blijft moeilijk. Bij verwerpers wordt al snel naar blauwtong gewezen, maar uit onderzoek blijkt dat de oorzaak bijvoorbeeld ook een Salmonellabesmetting kan zijn.

Klauwproblemen door blauwtong

Op dit moment zijn er meer koeien met wonden in de tussen-klauwspleet dan in andere jaren, waarschijnlijk veroorzaakt door vaatschade. De doorbloeding tussen de verschillende lagen in de klauw wordt geregeld door veel kleine bloedvaten. Door blauwtong kan vaatschade optreden aan deze kleine bloedvaatjes. Als gevolg daarvan kan de klauw loslaten en in het ergste geval kan de klauw er zelfs afvallen (ontschoning genoemd).

Inwendige schade

Het komt veelvuldig voor dat koeien die blauwtong hebben gehad na hun herstel niet meer genoeg produceren. Bij afvoer naar de slacht kunnen organen beschadigd zijn, waardoor het dier wordt afgekeurd. Het lijkt zo te zijn dat de schade die blauwtong inwendig aanricht ernstiger is dan van de buitenkant te zien is.

Leg gegevens m.b.t. blauwtong goed vast!

De afgelopen twee jaar vonden er in het hele land besmettingen van blauwtong plaats bij ons melkvee. In overleggen die wij hebben met zuivel, Stichting Weidegang, GD, ZuivelNL, etc. is het ons als bestuur duidelijk geworden dat de noodzaak er is, om als melkveehouder zelf dossieropbouw te doen.

Er zijn op uw bedrijf waarschijnlijk onderzoeken geweest naar afweerstoffen in melk of bloed en extra afvoer van koeien naar de slacht. Koeien die in de periode daarvoor ziek zijn geweest, gelukkig weer beter zijn geworden en later toch afgevoerd moesten worden omdat deze niet meer op hun productieniveau kwamen.

Ook het advies om de koeien eerder op te stallen door de dreiging van besmetting serieus te nemen, is in deze relevant. Er zijn helaas veel koeien en kalveren doodgegaan door blauwtong. Mocht het zo zijn dat dit op uw bedrijf heeft plaatsgevonden, is het aan te raden hier een lijst van vast te leggen. De geborgde dierenarts die op uw bedrijf komt, zal het bedrijf door en door kennen, en de conclusie blauwtong of nasleep geconstateerd hebben. Het is van groot belang om hiervan een bevestiging met handtekening te hebben.

Mochten er nu of in de toekomst bij controle vragen worden gesteld over opstallen, een hoger aantal afgevoerde dieren of sterfte op het bedrijf, dan is een goed opgebouwd dossier nodig om aan te tonen dat dit de nasleep van blauwtong betreft.

Ayoub Lourihani woont in Amsterdam-Oost en koos na een tip van zijn schooljuf voor een agrarische opleiding. Hij werkt aan zijn droom: een eigen boerderij runnen en zijn eigen koeien melken. De droom is nog niet uitgekomen, maar de zoektocht is zeker nog niet ten einde!

1 Wat denk je dat melkveehouders in Nederland het meeste nodig hebben?

Een goede stem, vooral in de Tweede Kamer. En meer verbinding omdat we als boeren en burgers verder van elkaar afdrijven, terwijl we juist dicht bij elkaar moeten komen. Beide partijen moeten daarvoor openstaan.

2 Wat is jouw motivatie om boer te willen worden?

Ik hou superveel van het werk. Ik was veertien toen ik verliefd werd op de boerderij en sindsdien geloof ik erin dat ik dat moet doen. Vrijheid, werken met dieren, rust; ik kan alles vergeten als ik op de boerderij ben.

3 Hoe wil je dat realiseren?

Door heel veel te doen met media en social media, door TV en door bij boeren te werken. Ik ga beginnen met nevenactiviteiten en daarmee centen verdienen zodat ik een boerderij kan kopen.

4 Wat heeft het programma Boer Ayoub je gebracht?

Het heeft me een duidelijke richting gegeven waar ik naartoe wil en hoe ik dat wil doen. Ik had echt een tweede seizoen verwacht waarin ik meer dingen kon doen voor de agrarische sector, maar dat ging ondanks allerlei beloften niet door.

5 Wat is je mooiste herinnering aan 'Boer Ayoub'?

Dat ik burgers op mijn manier heb laten zien hoe het boerenleven in elkaar zit en dat ik heel makkelijk de switch kan maken tussen het stadse- en het boerenleven.

6 Wat was je eerste ervaring op de boerderij?

Als schoolopdracht gingen we met de hele klas een middag koeien scheren. Dat was zo rustgevend, dat ik dat altijd wel wilde doen. Deze middag is één van de drijfveren geweest om boer te worden.

7 Wat vind je het leukste om te doen op de boerderij?

Alles wat te maken heeft met kalvergezondheid en vooral: wat kun je doen om een ziek kalfje weer beter te maken? Hierover leerde ik van elke stageboer wel een trucje of wetenswaardigheid.

8 Wat is je favoriete eten?

Dat verschilt heel erg per seizoen: uiensoep, een stuk vlees met champignons, tajine (Marokkaanse stoofpot), aardappelen, spinazie en vlees. Heerlijk.

9 Waar lig je van wakker?

Als er een bokswedstrijd is of als het mijn beurt is om een rondje te doen bij de kalfkoeien. Dan wil ik wel op tijd zijn.

10 Hoe ziet je ideale dag eruit?

Heel vroeg melken, thuis ontbijten, trainen en dan ben ik rond 11:00 uur klaar met de ochtendroutine. Daarna doe ik opnames, ga weer melken of opnieuw trainen.

11 Welk advies zou je geven aan de agrarische jeugd?

Meer open minded zijn naar elkaar toe, meer kennis delen en probeer ook de consument te begrijpen. Ik heb heel veel respect voor de agrarische jeugd!

12 Waar word je blij van?

Koeien ophalen in de ochtend, het liefst wanneer de zon net opkomt. Dan loop je altijd in de mist (of in de wolken) naar koeien te zoeken. Dat is heerlijk rustig.

13 Wat is het beste advies dat je anderen kan geven?

Om altijd jezelf te zijn en te doen waar je gelukkig van wordt.

14 Waar ga je graag naartoe op vakantie?

Maakt niet uit, als het maar rustig is.

20

vragen aan ...

Ayoub Lourihani

Aspirant melkveehouder bekend als Boer Ayoub

15 Wat is je favoriete seizoen?

De lente. Niet te koud, niet te warm, perfect!

16 Wat zijn je hobby's?

Boksen en muziek maken met onze familieband.

17 Wat is je slechtste gewoonte?

Ik kan een kort lontje hebben om iets heel kleins, en kan heel boos worden om iets doms.

18 Wat is je favoriete wintersport?

Ik heb ooit één week geskied in Oostenrijk. Weet niet of het er ooit weer van komt, want ik vond het verschrikkelijk duur.

19 Wat moet er meteen veranderen in Nederland?

Wat niet?

20 Wat zou je als wens willen uitspreken?

Ik wens de boeren alle gezondheid toe en de dieren ook. Dat is het belangrijkste.

De vraag van Ayoub aan de volgende persoon in deze rubriek:

Wordt het boerenbestaan voor de volgende generatie populairder of gaat dat helemaal veranderen?

BEDRIJFSKENMERKEN

Gebr. de Jong
Hardinxveld-Giessendam,
Zuid-Holland

Het bedrijf bestaat uit
vader Jasper en zoons Arie en
Jan-Willem

300 melkkoeien
150 stuks jongvee
195 ha, waarvan 50 ha mais

‘Dingen vallen op hun plek als de mogelijkheden zich voordoen’

Het bedrijf van gebroeders de Jong in Hardinxveld-Giessendam wordt gerund door vader Jasper en zoons Arie en Jan-Willem. Er zijn meerdere bedrijfstakken: 300 melkkoeien, 150 stuks jongvee en een agrarisch loon- en aannemersbedrijf met daaronder groenbeheer, grondverzet en gladheidsbestrijding. De recente overname van het melkveebedrijf van de burens geeft nieuwe mogelijkheden.

Historie

De broers Jasper en Henk de Jong hadden in maatschap een melkveebedrijf met daarnaast wat loonwerk. In 2005 kregen ze de kans om er in de buurt een bedrijf bij te kopen. Broer Henk is daarheen verhuisd en in 2010 was het mogelijk om de bedrijven te splitsen en kon ieder voor zich verder gaan. De overburen, familie van den Heuvel, besloten op vrijwel hetzelfde moment om te stoppen met melken. Na een aantal gesprekken werden de bedrijven De Jong en Van den Heuvel in 2011 samengebracht in een maatschap.

Alle melkkoeien kwamen bij De Jong in de stal en het jongvee verhuisde naar de overkant van de weg.

In 2012 werd er een stuk stal bijgebouwd, een carrouselmelkstal gebouwd en tevens de NB-vergunning op orde gebracht

Aankoop PAS-bedrijf, hoe werkt dat?

Op het bedrijf van De Jong zit de juiste NB-vergunning. In 2024 werd het melkveebedrijf van de burens aangekocht. Met het oog op de toekomst zou het voor deze PAS-melder een uitdaging blijven. Jasper vertelt: ‘Binnen de oude NB-vergunning van de burens waren er voldoende uitdagingen om het bedrijf over te nemen. Bij het niet vergunnen van de PAS-melding zou het bedrijf terug moeten naar 80 koeien. Voor ons is dat als aanvulling geen probleem, maar voor onze burens was dat wel een probleem om hun bedrijf verder te ontwikkelen. Zij konden daar zelf niets

aan doen, maar zaten wel met de gevolgen van een fout die de overheid nog steeds niet heeft opgelost. Een bedrijf heeft een andere waarde op het moment dat het om een PAS-melder gaat, maar door het samen te voegen met ons eigen bedrijf is het voor ons een goede aanvulling. Arie vult aan: ‘Als je een bedrijf koopt, wil je een stap vooruitzetten, anders doe je dat niet. Bij een gehele bedrijfsvername wordt er geen fosfaat afgeroomd. Als de afoming vervalt, zoals in dit geval, is dat voor beide partijen interessant. Zo konden we het beide maximaal benutten en hoefden we minimaal weg te geven. Echt een win-win-situatie dus’.

Jasper: ‘In totaal melken we nu minder koeien dan voorheen op beide bedrijven samen het geval was. Het bijzondere is, dat dit tegenwoordig een voorwaarde is om de financiering bij een bank rond te krijgen.’

Kansen

Arie: ‘De kans om het bedrijf van de burens te kopen kwam op ons pad, maar dat moesten we natuurlijk ook nog rond zien te krijgen bij de bank. We hebben nagedacht hoe we die bedrijfsvername konden regelen, niet óf we het konden regelen. Misschien creëren we wel meer kansen en mogelijkheden omdat we graag samenwerken, samen staan we sterker. Daardoor kunnen we logischerwijs meer aanpakken dan wanneer iemand het bedrijf in zijn eentje runt’.

Er worden flexibele en creatieve ondernemerskeuzes gemaakt. Een broer en schoonzus van Arie en Jan-Willem namen het woonhuis en een schuur over van de nieuwe locatie en beginnen daar een zorgboerderij. Door daar koeien te melken met een nieuw geïnstalleerde robot en machines onder te brengen in een grote schuur, is het financieel dragelijk om zo’n investering te doen. ‘Anders hadden we op de huidige locatie een nieuwe schuur moeten bouwen voor de machines, dit is nu voorlopig niet meer nodig. Dingen vallen op hun plek als de mogelijkheden zich voordoen’, zegt Jasper.

Op de vraag of er ook bedreigingen zijn rondom de plek waar het melkveebedrijf staat, zeggen alle drie mannen in koor: ‘Nog niet. En als dat zo zou zijn, dan gaan er ook wel weer andere wegen open. Het mooie van bedreigingen is om ze om te zetten in mogelijke kansen. En tegenhouden kunnen we dat toch niet.’

Koeien

Neef Jan regelt de fokkerij op het bedrijf. Bij de stierkeuze zoeken ze naar de probleemloze gebruikskoe. Ze kiezen voor

koeien die het lang volhouden, voor een koe die heel zelfredzaam is. Als fokdoel kiezen ze voor werkkoeien, niet voor showkoeien.

Het rollend jaargemiddelde ligt op 9182 kg melk met 4.65% vet en 3.60% eiwit. Het rantsoen bestaat uit graskuil, maaskuil, bierborstel, sodagrain en soja/tarwe, aangevuld met maximaal 6 kg krachtvoer in de melkstal. In de zomer lopen de koeien buiten.

De kans dat er in de toekomst robots komen op het bedrijf is best reëel, maar dat is nu nog niet aan de orde. Bij nieuwbouw is dat makkelijker te beslissen dan in de bestaande situatie.

Toekomst bedrijf

Alle taken op het bedrijf zijn in hoofdlijnen verdeeld en Arie en Jan-Willem werken beiden bij zowel de melkveehouderij als het loonwerk. De melkbeurten worden verdeeld tussen henzelf en de medewerkers. Ze doen het met elkaar. Dat het hier gaat om een echt familiebedrijf wordt duidelijk zodra andere familieleden binnenlopen. Moeder Angeliën voert de kalveren. Broer Jan regelt als monteur het technische deel en andere familieleden werken ook op het bedrijf of springen bij tijdens piekdruktes. Jan-Willem: ‘We doen veel werk steeds vaker op meerjarige contractbasis om stabiliteit onder het bedrijf te krijgen. Vaak gaat het bij contractwerk om een inschrijving voor een periode van 3 tot 5 jaar. Het werk dat we doen is onder te verdelen in 30% agrarisch en 70% andere takken. Door veel contractwerk hebben we een zekere flexibiliteit om het werk uit te voeren. Dit is samen met het agrarische werk een mooie combinatie om alle werkzaamheden

efficiënt uit te voeren. Hierdoor kunnen we de weersomstandigheden beter benutten: sloten maaien bij heel slecht weer en een natte bodem kunnen we dan vermijden. Werkzaamheden vroegtijdig inplannen verminderd de reistijd en dat vergroot de flexibiliteit’.

In deze tijd waarin het soms lastig is om werknemers te vinden, klagen ze daar bij De Jong juist niet over. Jan-Willem: ‘We werken met een groot team enthousiaste medewerkers, waarvan 60% is binnengekomen via een stageperiode. Dat werkt voor beide partijen goed: je merkt al snel of het past of niet en ook de stagiaires kunnen ervaren of het bevalt om met en bij ons te werken. De variatie in werkzaamheden is ook iets wat veel mensen aanspreekt: dat vinden de meesten echt leuk!’

Ik vind het knap

dat pa ons loslaat,

maar hij laat ons

niet alleen!

Ondernemerschap

Iedereen haalt er veel energie uit wanneer de klussen goed lopen en volgens planning rondgezet kunnen worden. Jan-Willem: ‘We doen het werk samen met 35 medewerkers. Ik vind het leuk dat een project in elkaar grijpt, dat de planning klopt en dat het verloopt zoals we het bedacht

Arie, Jasper en Jan-Willem de Jong

hadden. En natuurlijk dat het efficiënt gaat. Veel werk valt of staat met de juiste man op de juiste plek. Iedereen is en werkt anders. Een klus die snel moet of juist heel netjes vraagt soms een andere persoon ter plaatse. Wij zijn blij op het moment dat de opdrachtgever en de medewerker het naar de zin hebben en wanneer alles goed verloopt.'

Jasper: 'Mijn rol is flink veranderd door de jaren heen. In het verleden nam ik de beslissingen veelal alleen, maar doordat Arie en Jan-Willem nu volledig in het bedrijf zitten, heb ik een vrije rol. Ik word nu voor klussen weggestuurd, maak een praatje hier en daar en zorg dat kleine problemen worden opgelost voordat ze

de kans krijgen te escaleren.' Jan-Willem: 'Mijn moeder vroeg altijd aan mijn vader: 'Wat ga je doen vandaag?' Hij zei dan: 'Ik weet het nog niet.' De reden daarvoor is dat het altijd anders loopt dan verwacht. Dat vind ik een mooie wijsheid. Ik vind het knap dat pa ons loslaat, maar hij laat ons niet alleen.'

Jasper: 'De jeugd doet dingen anders, maar dat gaat wel beter dan hoe ik het vroeger deed. Sommige dingen lossen ze zakelijker op dan dat ik dat zou doen. Daardoor is het wel makkelijker om los te laten. Het werk is belangrijk en dat moet ook goed gebeuren, maar een praatje is ook heel belangrijk. Veel dingen lossen zich ook wel op als je er even naartoe gaat.'

Belangenbehartiging

Wat betreft belangenbehartiging wordt het bedrijf gevoed door diverse partijen. Cumela voor het loonbedrijf en voor de veehouderij bieden NMV en LTO hun diensten aan. Arie: 'Cumela en LTO zijn brede organisaties die de hele sector vertegenwoordigen. Daarnaast is NMV smaller en specifieker voor de melkveehouderij. Door je specifiek op een doelgroep te richten is de onafhankelijkheid en doelgerichtheid beter te waarborgen.'

Uit de commissie

Commissie Mest/Water

In elke editie brengt een van de commissies binnen NMV u op de hoogte van de zaken waar ze de laatste tijd mee bezig zijn geweest en wat belangrijk is voor u als lid om te weten

De commissie Mest/Water bestaat uit een groep leden die hun kennis op het gebied van zaken die te maken hebben met mest en/of water willen delen. Onder deze commissie vallen ook de thema's bodem en lucht. Namens het Dagelijks Bestuur zit de portefeuillehouder de vergaderingen voor. Eens per maand is er een vergadering waarin de actuele onderwerpen en doorlopende thema's worden besproken. De commissieleden kunnen zelf onderwerpen op de agenda zetten en de portefeuillehouder agendaert onderwerpen waar hij feedback voor nodig heeft of meerdere meningen over wil horen. Als er onderwerpen verder uitgezocht moeten worden nodigen we specialisten uit of we gaan daar naartoe.

Zo zijn we al eens naar Europarlementariër Bert-Jan Ruissen geweest om van hem te horen hoe het precies zit met de Nitraatrichtlijn en de Natuurherstelwet. Daarbij kwamen interessante aspecten aan het licht, zoals dat Nederland niet in zijn geheel als Nutriënten Verontreinigd gebied hoeft te worden aangewezen. Ook de impact van de Natuurherstelwet waarbij voor 1 augustus 2025 weer nieuwe gebieden, buiten de Natura 2000-gebieden, moeten worden aangewezen waar de natuur moet worden hersteld (30% van Nederland). Dit heeft weer grote gevolgen voor melkveehouders. In de commissie wordt dit besproken en wordt geprobeerd om de gevolgen in kaart te brengen.

Nitraatcomité

We hebben een gesprek gehad met het Nederlandse Nitraatcomité over de totstandkoming van de afbouwderogatiebeschikking. Vragen die we aan hen hebben voorgelegd zijn onder andere: welke documentatie was er door Nederland als input geleverd voor behoud van derogatie? Waarom zijn er nieuwe NV-gebieden aangewezen? Waarom zoveel en zulke brede bufferstroken en wat is daarvan de onderbouwing? Waarom moeten we ook de mestplaatsingsruimte van de bufferstroken inleveren, terwijl dat in andere landen niet hoeft? Alle vragen werden, voor zover het comité dat kon, overigens netjes beantwoord. Voor de onderbouwing werd veelal gewezen op politieke keuzes van Nederland. Voor NMV is dit weer aanleiding geweest om op politiek niveau te lobbyen voor andere keuzes. De afbouw van de derogatie heeft op het gebied van mest natuurlijk veel gevolgen. Om dit te verzachten heeft deze commissie allerlei oplossingen langsgelopen.

Expertise inwinnen

Er is een overleg geweest met de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) over de gasvormige verliezen, de excretiënormen en het stikstofgat. Daarnaast

is met het Nederlands Centrum Mestverwaarding (NCM) overlegd over RENURE. Dit kan mogelijk een oplossing bieden voor het tekort aan mestplaatsingsruimte: er is geen mestoverschot, maar de plaatsingsruimte is afgenomen. Ook bij dit onderwerp is het duidelijk dat politieke keuzes belangrijker zijn dan praktische oplossingen. Vaak hebben we de Afrekenbare Stofbalans (ASB) op de agenda gehad, maar de meningen hierover zijn nog verdeeld: doet dit instrument meer goed of meer kwaad? Heel actueel is ook de overgang van depositie- naar emissiebeleid. Wat hangt ons hier de komende jaren boven het hoofd? Hoe wordt een bedrijfsemisiesplafond bepaald en hoe moeten we met behulp van doelsturing hieraan voldoen? Deze vragen staan voor de komende tijd op de agenda en deze proberen we uit te werken.

Waterkwaliteit

Op het gebied van de waterkwaliteit hebben we geprobeerd zoveel mogelijk duidelijkheid te krijgen op het gebied van nutriëntenvervuiling door de landbouw. Dit is van belang voor de invulling van de Kaderrichtlijn Water. Hiervoor hebben we de Unie van Waterschappen benaderd om cijfers en werkwijzen van de Waterschappen boven tafel te krijgen. Deze zijn van belang voor het aanwijzen van NV-gebieden en het halen van de doelen voor de waterkwaliteit. Hierbij zijn we op een verschil gestuit voor wat betreft de normen voor oppervlaktewater in Nederland en in het buitenland. De manier waarop de waterkwaliteit wordt vastgesteld is nogal bijzonder en er gaan twee ministeries (IenW en LVVN) over. Voor grondwaterkwaliteit geldt de norm van 50mg NO3 per liter, maar deze wordt niet overal in Nederland gehaald. Hierbij is echter de grote vraag: van welk deel is landbouw de veroorzaker?

Lobby

Om antwoorden op deze vragen te krijgen en daarmee ook weer bewijs te verzamelen voor een goede lobby naar de politiek, hebben we Geesje Rotgers en Dennis Wolsink (Waterschap Rijn en IJssel) uitgenodigd tijdens de eerstvolgende ALV van 4 februari 2025 om ook voor de leden meer duidelijkheid te krijgen. Zo zie je maar dat het bij de commissie Mest/Water nooit saai is.

Door de veelheid aan onderwerpen zijn we nog op zoek naar leden die zich ook interesseren in deze onderwerpen en mee willen denken over de juiste inzet voor en door NMV.

Ongewenst bezoek

Misschien even een oprisser, en hopelijk overbodig, maar ook het afgelopen jaar zijn er weer ongewenste bezoekers op de agrarische bedrijven geweest. Dat kunnen natuurlijk verkopers van producten zijn die zonder overleg de schuren binnenlopen, of nog erger, mensen die niets te zoeken hebben op de bedrijven, met verkeerde bedoelingen. Daarom is het goed om borden aan te brengen met 'Verboden toegang voor onbevoegden' in combinatie met 'Bezoekers hier melden'. Daardoor staat u juridisch sterker in de schoenen, mocht het op een conflict uitlopen.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Factsheet dierenrechtenacties in de agrarische sector

Deze factsheet is bedoeld voor (boeren)bedrijven en organisaties die te maken kunnen krijgen met dierenrechten-extremisme en strafbare uitingen van dierenrechtenactivisme. Dit naar aanleiding van de bezetting van een varkenshouderij in Boxtel in mei 2019. Dit document biedt handvatten voor het voorkomen van incidenten en wat te doen bij verdachte situaties en slachtofferschap. Bovendien geeft het inzicht in wat politie en justitie doen en voor u kunnen betekenen.

1. Wat kunt u doen aan preventie van incidenten?

- Neem preventiemaatregelen, zoals:
  - Hang zichtbare camera's op en zorg voor voldoende verlichting, gecertificeerde sloten en vergrendeling. Gespecialiseerde partijen kunnen u ondersteunen bij de beveiliging van uw bedrijf.
  - Zorg voor een goede erfafscheiding waardoor (ongewenste) bezoekers niet zomaar uw terrein op kunnen.
  - U kunt overwegen om als extra drempel bij elke toegang van uw bedrijf 'Verboden toegang'-bordjes te plaatsen. Bovendien kan er op dergelijke bordjes worden opgenomen dat het betreden van het terrein een gevaar oplevert voor het dierenwelzijn en de volksgezondheid.
- Neem contact op met de politie, uw gemeente en uw brancheorganisatie indien u signalen ontvangt dat er (onjuiste) informatie over uw bedrijf verspreid wordt met betrekking tot dierenrechten en/of dierenwelzijn. Verstrek eventueel bewijsmateriaal ook meteen aan de politie. Dit zodat er stappen ondernomen kunnen worden, ook ter voorkoming van escalatie. Indien u twijfelt of informatie nuttig kan zijn voor de politie, kunt u advies inwinnen bij LTO. Via hen kan eveneens informatie gedeeld worden met de politie.
- Signalen over bijvoorbeeld op handen zijnde acties die u op sociale media aantreft, kunt u melden bij LTO. Ook andere informatie die wel relevant is voor de politie, maar niet acuut is, kunt u melden bij LTO. LTO heeft een directe lijn gekregen met de politie en kan daar meldingen maken, zo nodig gebundeld.

2. Wat kunt u doen bij verdachte situaties?

- Blijf rustig en beveel mensen die zich zonder toestemming op uw terrein begeven om uw terrein te verlaten.
- Maak aantekeningen, foto's en video's van verdachte situaties op en rond uw terrein en deel deze zo nodig met de politie. Let hierbij bijzonder op wat de situatie verdacht maakt, kentekens van voertuigen en kenmerken en kleding van verdachte personen.

- Bel bij spoedsituaties 112 en in de overige gevallen 0900-8844. Denk ook aan uw wijkagent. Informatie hierover en de gegevens van uw wijkagent vindt u op <https://www.politie.nl/themas/wijkagent.html>.
- ### 3. Wat kunt en mag u doen als u iemand op heterdaad betrapt bij het plegen van een misdrijf op uw erf?
- Blijf rustig en bel direct de politie.
  - Vergrendel zo mogelijk stallen en andere gebouwen indien u daarmee nog kunt voorkomen dat deze plaatsen illegaal betreden worden.
  - Op grond van artikel 53 lid 1 Wetboek van Strafvordering bent u bevoegd zelf iemand aan te houden, als u deze persoon op heterdaad betrapt bij het plegen van een misdrijf. Dit slechts in afwachting van de politie. Ga hier alleen toe over indien dit in de gegeven situatie op een verantwoorde wijze kan. Neem als uitgangspunt dat het gebruiken van geweld ten behoeve van de aanhouding niet is toegestaan.
  - Indien u genoodzaakt bent uzelf of bijvoorbeeld uw dieren te verdedigen tegen een directe aanval en u daarbij een strafbaar feit begaat, kan dit na beoordeling achteraf tot strafuitsluiting leiden. Er is dan sprake van 'noodweer'.¹ Let wel, dit is aan zeer strenge eisen onderworpen. Zo moet de verdediging noodzakelijk en proportioneel zijn geweest en moet het minst ingrijpende verdedigingsmiddel zijn gekozen. Het Openbaar Ministerie en eventueel de rechter toetst per geval of er sprake is geweest van handelen binnen de wettelijke kaders. Bel daarom indien mogelijk altijd gelijk de politie en blijf zelf rustig.
  - Op andere wijzen het recht in eigen hand nemen door het plegen van strafbare feiten ('eigenrichting') is verboden en kan leiden tot strafvervolgning.
- ### 4. Wat te doen als u slachtoffer bent geworden?
- Doe altijd aangifte. Dit geldt voor alle vormen van criminaliteit waar u mee te maken krijgt. Denk aan bedreiging, vernieling, inbraak, et cetera. Allereerst biedt dit de politie en het Openbaar Ministerie een aanknopingspunt voor (verder) onderzoek. Daarnaast geeft registratie van incidenten de overheid inzicht in de aard en omvang van de problematiek. Tevens kunt u dan in contact worden gebracht met Slachtofferhulp Nederland.

¹ Dit is omschreven in artikel 41 Wetboek van Strafrecht. In juridische taal moet er sprake zijn van een 'ogenblikkelijke wederrechtelijke aanranding'.

- Probeer bij uw aangifte zoveel mogelijk bewijs aan te leveren. Noteer contactgegevens van eventuele getuigen, zodat de politie die kunnen spreken en een getuigenverklaring kunnen opnemen.
  - Strafbare feiten kunnen leiden tot schade. Het verhalen van schade valt onder het civiele recht. Indien het tot een strafzaak komt, kunt u zich in geval van slachtofferschap wel voegen als benadeelde partij. U kunt dan een schadeclaim indienen ter behandeling in de strafzaak. Slachtofferhulp Nederland kan u daarbij adviseren en ondersteunen. Als de strafrechter zich niet in staat acht een schadeclaim te behandelen, bijvoorbeeld vanwege de complexiteit ervan, wordt u doorverwezen naar de civiele rechter. In dat geval kan een advocaat u adviseren en ondersteunen.
- ### 5. Wat is verder belangrijk om te doen als er iemand in één van uw stallen is geweest, of zodra u aanwijzingen hebt dat er iemand in uw stal is geweest zonder dat u daarvan op de hoogte was?
- Bespreek het incident altijd met uw bedrijfseigen dierenarts. Het is van belang dat u gezamenlijk een inschatting maakt van de bedoelingen, looproutes en handelingen van de inbreker en de daaraan gerelateerde risico's voor uw dieren.
  - Uw bedrijfseigen dierenarts heeft de mogelijkheid om advies in te winnen en te overleggen met het Landelijk meldpunt dierziekten van de NVWA (045-546 31 88).
- ### 6. Wat gaat er gebeuren als uw dierenarts met het Landelijk meldpunt dierziekten NVWA belt?
- Per situatie zal uw bedrijfseigen dierenarts in overleg met de NVWA de ernst van de situatie bespreken en bepalen of verdere maatregelen noodzakelijk zijn.
  - Pas op het moment dat er een serieuze verdenking van een aangifteplichtige dierziekte is, zal er een specialistenteam van de NVWA komen om de situatie en uw dieren te beoordelen. Eventueel kan er besloten worden om monsters te nemen. Dit gebeurt alleen bij zeer serieuze verdenkingen, waarbij er concrete signalen zijn van een mogelijke besmetting met een aangifteplichtige dierziekte. In zo'n geval kan uw bedrijf dan ook geblokkeerd worden.
  - Voor de meeste ziekten is de uitslag van het laboratoriumonderzoek binnen één werkdag bekend. Als uit het onderzoek blijkt dat er geen sprake van een besmettelijke dierziekte is, hoeft uw bedrijf niet langer geblokkeerd te zijn.

7. Wie gaat waarover rondom incidenten en wat kan ik van de betrokken overheidspartijen verwachten?

- De gemeente draagt als (lokale) overheid in het algemeen zorg voor de veiligheid en het welzijn van haar burgers. Zij staat in contact met de politie en het Openbaar Ministerie. De burgemeester en regionale vertegenwoordigers van het Openbaar Ministerie en de politie vormen gezamenlijk de zogenoemde lokale driehoek.
- De politie heeft de wettelijke taak de rechtsorde te handhaven en bij acute nood hulp te verlenen aan hen die dit behoeven. De handhaving van de openbare orde en de hulpverleningstaak voert de politie uit onder het gezag van de burgemeester. Onder gezag van het Openbaar Ministerie voert de politie opsporingsonderzoeken naar aanleiding van strafbare feiten uit, zodat het Openbaar Ministerie verdachten kan vervolgen.
- Bij (protest)acties zullen de burgemeester, het Openbaar Ministerie en de politie op basis van de omstandigheden een keuze maken in de wijze van optreden, bijvoorbeeld de-escalatie of juist stevig ingrijpen. Een keuze voor de-escalatie heeft geen (verzachende) gevolgen voor het onderzoek naar strafbare feiten.
- Naar aanleiding van de gebeurtenissen in Boxtel heeft de politie voor de omgang met dergelijke acties een handelingskader opgesteld. Hierin staan operationele adviezen van en voor de politie, die ook op lokaal niveau besproken kunnen worden met de burgemeester en het Openbaar Ministerie.

Dit is een uitgave van
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Postbus 20301 | 2511 DP Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

NMV RONDJE REGIO

Lammert van Dijk

REGIO
Overijssel

Lammert van Dijk
getrouwd met Alie

Melkveebedrijf in Kampen

Zoon Willem en schoondochter
Ruth zullen het bedrijf in de
toekomst overnemen

Landelijk bestuurslid
sinds 2012

Historie

Overijssel heeft een eigen regiobestuur met 4 gekozen bestuursleden. Dit zijn Arend Praas, Everdien Kuiper, Caspar Boerkamp en Lammert van Dijk. Johan Meijerink zal bij de volgende ALV worden voorgedragen als bestuurslid. Arend, Everdien en Lammert zitten in het Overijssels collectief, waarin alle belangenbehartigers zijn vertegenwoordigd: NMV, POV, LTO, NVP, Agractie en FDF. Sinds de trekkeracties van 2019 overleggen we met elkaar voordat we ongeveer tweemaandelijks naar gedeputeerde Maurits von Martels gaan, zodat we gezamenlijk betere resultaten kunnen behalen. In Overijssel is de gebiedsgerichte aanpak (GGA) opgesplitst in zes gebieden en in elk gebied zit een actieve NMV-bestuurder.

De gedeputeerde wil door met PPLG, omdat er over 4 jaar zomaar een andere regering kan zitten die wél geld beschikbaar wil stellen voor het uitvoeren daarvan. De belangenbehartigers zijn juist blij dat PPLG niet doorgaat, omdat het onhaalbaar was en geen perspectief bood. Dat perspectief hebben wij juist nodig. Richting de provincie is het onze belangrijkste taak om op de rem te trappen, anders worden alle voorstellen er gewoon doorheen gedrukt. De provincie zet verpachte grond in om PAS-melders tijdelijk te ontzien van de dwangsommen die ze van de MOB moet opleggen. Dit betekent dat deze grond niet mag worden bemest, zodat er minder uitstoot is en MOB afziet van rechtszaken. Om de PAS-melders te helpen willen ze een geborgde aanpak waarin de landbouw stikstof moet reduceren. Reduceren door andere sectoren komt er niet in voor en het komt als een dreigement over dat als wij niet akkoord gaan met de geborgde aanpak, de provincie de PAS-melders niet zou kunnen helpen. De overheid moet zélf zorgen dat de vergunningen van de PAS-melders rondkomen. De stikstof die wordt opgekocht door de landelijke overheid kan niet worden ingezet voor de boeren in de provincie, terwijl de uitgevoerde innovaties door veehouders niet in mindering worden gebracht.

Belangenbehartigers

Wij doen onze inbreng, maar daar zien we veel te weinig van terug. De natuuranalyse is vanachter de rekentafel in elkaar geprutst, terwijl wij blijven herhalen dat er veldproeven moeten worden gedaan en dat we wars zijn van aannames en modellen. Daarom blijven we onze standpunten elke keer herhalen.

De landbouwvisie lag ter inzage bij de provincie, maar daar waren we het als belangenbehartigers absoluut niet mee eens. Vervolgens is die teruggetrokken en opnieuw geschreven. Deze nieuwe visie hebben we als landbouwpartijen opnieuw

ingediend bij gedeputeerde Von Martels. Na drie maanden kwam eindelijk de aangepaste versie en daarin waren maar twee regels overgenomen uit ons voorstel. De provincie wil de agrarische sector uitroken en werkt ernaartoe dat er bijna nergens meer 'normale' landbouw mag worden uitgevoerd in Overijssel.

We ergeren ons er enorm aan dat schijnbaar iedereen moet meepraten over de landbouwvisie, ook natuurmonumenten, etc. Soms bereiken we niks tijdens een vergadering, maar we moeten absoluut aanwezig zijn, omdat er anders over ons heengelopen wordt. Hopelijk zal minister Wiersma proberen om zaken te veranderen in ons voordeel. Wij gaan door. Het gaat om de toekomst van de agrarische sector en daar vechten we voor!

Kernactiviteiten

De kernactiviteiten richten zich op PPLG, jacht (Klaas Dingstee zit daarin als jacht-specialist), afschieten ganzen en jachtvoorwaarden. Voorstellen worden met een grijns en minachting op het gezicht afgeschoten door de provinciale vertegenwoordiging. Zo ging het voorstel om meer gras te krijgen in de natuurgebieden door daar kunstmest te strooien subiet van tafel, zonder dat er maar een seconde over werd nagedacht.

Als bestuurder is het niet altijd makkelijk om resultaten te behalen, maar als we niet aanwezig zijn bij een vergadering dan wordt er over de sector besloten en staan we als agrarische sector buitenspel. In de Weerribben werd een provinciale pilot uitgevoerd. Daar zou één bedrijf uitgekocht worden en de grond zou verdeeld worden, zodat de overblijvers extensiever zouden kunnen ondernemen. Maar het Didam-arrest schrijft voor dat iedereen evenveel rechten heeft, dus ook andere boeren konden inschrijven. De betreffende boeren waren daar - terecht - boos om en wilden niet meer meewerken. De doelen worden natuurlijk niet gehaald als de spelregels tijdens de wedstrijd gewijzigd worden. Er wordt door de overheid aangegeven dat een boer dan maar eigen grond moet omzetten naar natuurgrond en grond bij moet kopen om te extensiveren. Daar zit absoluut geen verdienmodel in en dat zien we dan ook niet gebeuren.

Speerpunten

Overijssel is opgedeeld in hoge zandgronden, lage zandgronden, veen en rivierdelta. De provincie had bedacht dat uitsluitend de lagere zandgebieden over zouden blijven om op te boeren. Dat noemden ze een landbouwvisie. Juist op momenten dat zulke krankzinnige plannen worden gepresenteerd moeten we als belangenbehartigers present zijn om tegengeluid te laten horen. Anders zijn we verloren!

SUPERKOE

Heb jij een koe of kalf die:

- Superlief
- Supermooi
- Superproductief
- Superbijzonder
- Supersuccesvol op de keuring
- Super.....vul maar in!..is?

Stuur ons een mooie foto en vermeld waarom jouw SuperKoe zo bijzonder is. Dan laten we jouw SuperKoe in de volgende editie van Koebont stralen!

Wijnette

SuperKoe van Mts. Kamphof & Hoepel te Mastenbroek

Op de foto staan Dorian en Leah Hoepel met hun roodbonte kalfje Wijnette. Leah vond het kalfje vooral bijzonder om de mooie vlekjes die het heeft. Ze is afkomstig uit een tweede kalfskoe die door het bedrijf als vaars werd aangekocht. Van beide kinderen is roodbont de favoriete kleur binnen de grotendeels zwartbonte veestapel. Dorian en Leah gingen dan ook met plezier op de foto met dit kalfje!

Wij zijn op zoek... naar u!

Regio Groningen/Drenthe

Om DE belangenbehartiger voor de melkveesector te blijven, is er versterking nodig!

De regiobesturen zijn erg belangrijk voor onze vakbond en kunnen uw ondersteuning goed gebruiken!

Wilt u als regiobestuurder bijdragen aan het succes van NMV?

Neem contact met ons op via info@nmv.nu of spreek een bestuurder aan op een NMV-bijeenkomst.

Transportwaardigheid runderen

Door Helma Ladders, voorzitter Vee&Logistiek Nederland

VEE&LOGISTIEK
NEDERLAND

Bij het schrijven van deze column (10 januari 2025) is net het bericht naar buiten gekomen dat er mond-en-klauwzeer (MKZ) is aangetroffen op een waterbuffel-houderij in de Duitse deelstaat Brandenburg. Dat is zeer zorgelijk en roept, terecht, heel veel emotie op. Voor veel veehouders, veehandelaren, transporteurs en anderen werkzaam in onze sector ligt de vorige uitbraak, hoewel ruim 20 jaar geleden, nog vers in het geheugen. De impact was destijds enorm.

Naar aanleiding van deze recente uitbraak hebben verschillende sectororganisaties direct een dringend advies gegeven om diverse voorzorgsmaatregelen te nemen om daarmee het risico op insleep en verspreiding van het virus te minimaliseren. Voorzorgsmaatregelen die verstrekkend zijn en voor iedereen ingrijpen in de bedrijfsvoering. Maar beter deze stevige maatregelen, die hopelijk bij het verschijnen van deze Koebont inmiddels zijn afgeschaald, dan achteraf constateren dat we als sector te weinig hebben gedaan om het virus buiten de deur te houden. Het is goed om te constateren dat de samenwerking tussen de verschillende brancheorganisaties goed is. Samen sterk, daarmee komen we het verst!

Over naar het onderwerp van deze column: de transportwaardigheid van runderen. Steeds vaker ervaren we discussie over het wel of niet transportwaardig zijn van runderen. Deze discussies leiden vaak tot ongewenste situaties op het boerenerf, het verzamelcentrum of bij aankomst op het slachthuis. Mag het dier op transport, ja of nee en waarom wel of niet? Er is geen eenduidig kader en dat leidt tot problemen.

Koeien die niet-transportwaardig zijn, of waaraan getwijfeld wordt, blijven achter op het boerenerf, worden geëuthanaseerd en hebben invloed op het sterftecijfer dat doorwerkt in de kwaliteitsregelingen. Mochten, naar het oordeel van een dierenarts, niet-transportwaardige koeien toch op transport gaan, dan leidt dit tot een hoge boete. De eerste keer bedraagt deze € 1.500,- en dit bedrag wordt bij een volgende overtreding (binnen 5 jaar) verdubbeld, verder verhoogd en kan oplopen tot boetes van € 9.000,- of meer. Dit is niet op te brengen voor een transporteur, handelaar of boer.

Op 11 december 2024 heeft de studievereniging Hygieia in samenwerking met de Faculteit Diergeneeskunde een symposium georganiseerd over niet-transportwaardige runderen. Om de problematiek goed in kaart te brengen zijn veehouders, veehandelaren, praktiserende dierenartsen en slachthuisexploitanten in het kader van een wetenschappelijk onderzoek geïnterviewd. Daarnaast is een aanvullende enquête over dit onderwerp uitgezet onder dierenartsen in Nederland en België. De onderzoeker, Mariska Barten, zal binnenkort een artikel over de uitkomsten van het onderzoek publiceren. Ik kan daar niet op vooruitlopen. Maar duidelijk is dat als we het over niet-transportwaardige runderen hebben het over ongeveer 60.000 dieren gaat. Hiervan komen ongeveer 12.000 runderen in aanmerking voor de noodslacht. Voor de overige dieren is er momenteel dus geen oplossing. Tijdens het symposium werd duidelijk dat verschillende EU-landen vaak meer mogelijkheden hebben om de niet-transportwaardige koeien te verwaarden.

Het is belangrijk dat er een oplossing komt voor koeien die slacht- en consumptiewaardig zijn. Doen we dat niet, dan zal er jaarlijks veel voedsel verspild blijven worden en dat is niet wat we willen. Het is niet duurzaam, maar ook ethisch niet verantwoord, om dieren af te schrijven omdat ze bijvoorbeeld ouderdomskenmerken vertonen.

Vee&Logistiek Nederland heeft in het panel tijdens het symposium opgeroepen om de mogelijkheden die andere EU-landen hebben te inventariseren en te bespreken in hoeverre deze interpretatie ook in Nederland kan gelden. Daarnaast heeft Vee&Logistiek Nederland opgeroepen om te werken aan een palet van mogelijkheden om deze dieren op een zo goed mogelijke manier naar de laatste bestemming te brengen. De regels voor de noodslacht zijn helder. Maar voor dieren die daar niet onder kunnen vallen zoeken we naar andere oplossingen. De mobiele dodingsunit (MDU) is een mogelijkheid, mits de inzet flexibel en betaalbaar is. Daarnaast moeten we kijken naar transport met extra zorg. Belangrijk bij deze oplossingen is de aanwezigheid van een netwerk van regionale slachterijen, zodat de afstand van de boer naar de slachterij voor deze dieren beperkt is. Met een palet aan mogelijkheden kunnen de deskundigen (zoals de boer, handelaar, transporteur en dierenarts) kiezen voor het meest optimale voor het betreffende dier. We werken met levende dieren en dat vraagt een grote mate van maatwerk. Ik hoop dat we met de verschillende brancheorganisaties, de overheid en de NVWA kunnen komen tot dit maatwerk.

NV-gebieden, weg ermee?

Door Piet Stehouwer, Bout Advocaten

Op 20 december 2024 stond ik een groep landbouwers (akkerbouwers en melkveehouders) uit Noord-Groningen bij in een kort geding tegen de minister van Landbouw. Het gebied waar mijn cliënten wonen is aangewezen als een Nutriënten Verontreinigd (NV) gebied vanwege te hoge fosfaatgehalten in het oppervlaktewater.

De inzet van het kort geding was - kort gezegd - om de aanwijzing als NV-gebied eraf te krijgen. Daarvoor hebben wij twee argumenten, te weten:

1. Bij de aanwijzing is gebruik gemaakt van verouderde meetgegevens. Uit een recenter rapport van het waterschap volgt dat het gebied op grond van de door de minister zelf opgestelde criteria niet zou zijn aangewezen.
2. Het is niet uit te leggen waarom een te hoog fosfaatgehalte zou moeten worden afgestraft met een korting op stikstof. Een cliënt van mij had het tijdens een vergadering al eens treffend weergegeven: 'de hond is te dik en de kat moet op dieet'.

In het Nederlandse recht is het mogelijk om in een kort geding te vorderen dat een wettelijke regeling buiten toepassing moet worden gelaten, indien deze regeling 'evident onrechtmatig' is. Aan de hand van dit criterium zal ook onze vordering worden beoordeeld. Daarbij is er op gewezen dat de aanwijzing in onze ogen geen enkel nut heeft. Dat wil zeggen dat het niet bijdraagt aan een verbetering van de waterkwaliteit, terwijl er anderzijds wel een forse schade is. Twee agrarische accountantskantoren hebben voor ons berekend wat de schade op een gemiddeld akkerbouw- en melkveebedrijf is. Voor een melkveebedrijf met 1 miljoen kilogram melk, waar in 2024 nog alle mest op het eigen bedrijf kon worden uitgereden, levert de aanwijzing als NV-gebied volgens de berekeningen een schade op van ongeveer € 15.000,- tot € 20.000,-. Een belangrijke schadepost is uiteraard de extra kosten voor mestafzet, maar ook moet rekening worden gehouden met een daling van de grasopbrengst en lagere eiwitgehalten, dat gecompenseerd zou kunnen worden door extra aankoop van eiwithoudende producten. Al met al een schade die er behoorlijk inhakt.

De kort gedingrechter heeft bepaald dat op 17 januari 2025 vonnis zal worden gewezen.

Aanwijzing NV-gebieden

In dit artikel zal ik kort ingaan op de NV-gebieden. Hoe is het tot stand gekomen? Stel dat de rechter mijn cliënten gelijk geeft, wat betekent dat dan voor andere gebieden? De NV-gebieden maken onderdeel uit van het pakket aan voorwaarden dat is verbonden aan de derogatiebeschikking voor 2023-2025. In de beschikking is omschreven dat het moet gaan om de gebieden die in 2023 al waren aangewezen 'alsmede elk extra ander gebied waar de bijdrage van de landbouw aan de nutriëntenverontreiniging significant is, d.w.z. meer dan 19% van de totale nutriëntenbelasting'. In de beschikking is verder bepaald dat de kaarten met de aangewezen gebieden voor 1 januari 2024 gereed moesten zijn. Zo niet, dan zou heel Nederland als NV-gebied worden aangewezen. Een stok achter de deur dus.

Je zou verwachten dat het redelijk eenvoudig is om vast te stellen in welke met stikstof en/of fosfaat verontreinigde gebieden het aandeel van de landbouw aan de verontreiniging hoger is dan 19%. Maar dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan. De toenmalige minister heeft advies gevraagd aan de Commissie Deskundigen Meststoffenwet. Deze commissie heeft geadviseerd om een bepaalde systematiek aan te houden en daarbij ook recentere gegevens te gebruiken, indien deze voorhanden waren. Dit betreft de zogenaamde bronnenanalyses, waaruit blijkt waar het stikstof en fosfaat in het oppervlaktewater vandaan komen. Dat zal per waterschap verschillen.

De minister heeft naar mijn mening - de landsadvocaat denkt daar uiteraard anders over - ten onrechte niets gedaan met deze recentere gegevens en ook over de wijze waarop het 'landbouwaandeel' van 19% is berekend valt het nodige af te dingen. Ik ben van mening dat dit op grond van de derogatiebeschikking moet worden uitgedrukt als een breuk met als teller het landbouwaandeel en als noemer de totale verontreiniging. De indruk bestaat dat niet alle bronnen van verontreiniging zijn meegenomen en dan wordt automatisch het landbouwaandeel groter.

Intussen moeten we ons realiseren dat de aanwijzing van NV-gebieden ook een politieke component kent, want door de gebieden aan te wijzen maakt het derogatie mogelijk in gebieden waar de verontreiniging lager is dan 19% en daar zullen de derogatiebedrijven uiteraard blij mee zijn. Dat de minister heeft willen voorkomen dat heel Nederland een NV-gebied zou worden, valt op zich wel te billijken.

Maar degenen die met hun bedrijf in een NV-gebied liggen hebben daar natuurlijk geen boodschap aan en daarom is het ook volkomen terecht dat kritisch wordt gekeken naar de wijze waarop de gebieden zijn aangewezen. Laten we eerst maar eens het vonnis van de rechtbank in Den Haag afwachten. Mocht dat aanknopingspunten bieden voor andere NV-gebieden, dan zal per afzonderlijk gebied moeten worden onderzocht of het landbouwaandeel werkelijk hoger is dan 19% en daarbij kunnen dan ook recentere meetgegevens worden betrokken. Meten is immers weten.

BOUT
advocaten

DAT HET IS ZOALS HET IS, BETEKENT NIET DAT HET ZO BLIJFT

Als NMV hebben we – naast belangrijke dossiers – ook veel aandacht voor de zware geestelijke belasting die regelgeving heeft op de melkveehouderij en op de individuele melkveehouders.

Dat proberen we in ons vakbondswerk zoveel mogelijk duidelijk te maken in de lokale, provinciale en landelijke politiek.

U staat er niet alleen voor!
Er is professionele hulp beschikbaar.

Neem hiervoor contact op met bv. www.113.nl of www.taboer.nl

VAN DE VOORZITTER

**Harmen
Endendijk**

In deze column worden zaken
belicht waar we als NMV mee
te maken hebben

Indrukwekkend nieuws

Sommige nieuwsberichten zijn zo indrukwekkend dat je ook jaren later nog precies weet waar je was toen je het hoorde. De ramp met de instorting van de Twin Towers in New York bijvoorbeeld. Ik studeerde nog in Wageningen en zat in mijn studentenkamer toen ik op tv het nieuws hoorde. Dat was in september 2001.

We waren op dat moment nog maar net gekomen van een andere hele grote gebeurtenis, eerder dat jaar. Dat was de mond-en-klauwzeer uitbraak. De uitbraak waarbij uiteindelijk 300.000 dieren op 2900 bedrijven zijn geruimd. Ik kan er nog de rillingen van krijgen als ik me de situatie van toen weer voor de geest haal. Voor onze veestapel liep het gelukkig goed af, hoewel we hemelsbreed relatief dicht bij de beruchte MKZ-driehoek zaten. Nu ik dit opschrijf realiseer ik me dat er inmiddels een hoop jonge boeren zijn die de MKZ alleen van horen zeggen kennen en wellicht niet weten wat de 'MKZ-driehoek' betekent. Het was een gebied in de driehoek Apeldoorn-Zwolle-Deventer, waarbinnen alle evenhoevigen toen zijn geruimd. Voor degenen die dit van dichtbij meegemaakt hebben was het een vorm van oorlogssituatie die je nooit meer mee wilt maken. Bedrijven daar werden afgesloten van de buitenwereld, gebarricadeerd met hekken en rode linten en uiteindelijk geruimd. Op andere bedrijven ontstonden voertekorten en mestoverschotten (het was februari en de putten zaten vol), vooraleer er duidelijk werd hoe er gehandeld moest worden. We zitten hier midden tussen de kalverboeren, waarvan alle kalveren werden getapt en onderzocht. Eén verkeerde uitslag en alle evenhoevigen binnen een straal van een kilometer zouden ook worden geruimd. Ik weet nog dat ik met een passer op de gebiedskaart een cirkel trok rond ons bedrijf, om in te schatten welke veehouders binnen die cirkel zouden vallen bij een onverhoopte uitbraak buiten de driehoek.

Bij het schrijven van dit stukje zijn het wederom spannende dagen, vanwege een onverwachte MKZ-uitbraak in Duitsland, vlakbij Berlijn. Ook daar is het lang geleden dat er een uitbraak is geweest, in Duitsland meer dan 30 jaar. Op dit moment worden alle contactbedrijven onderzocht. Laten we hopen dat we bij het publiceren van deze Koebont kunnen stellen dat het met een sisser is afgelopen.

Ander nieuws wat boven water kwam, nu het hier en daar begint te vriezen, is dat veel gemeentes en provincies er tegenwoordig kennelijk voor kiezen om ureum te gebruiken als strooizout. Ja, u leest het goed. Dit als effectievere (en wellicht goedkopere) variant van het zout wat normaal gebruikt wordt. Inderdaad, dat is precies dezelfde ureum die wij als kunstmest inzetten om onze gewassen te laten groeien. Op internet wordt het ook aan particulieren te kust en te keur aangeboden om stoepen, paden en trappenhuizen effectief sneeuw- en ijsvrij te maken. Ja zelfs in Amsterdam, waar een uiterst Groenlinkse burgemeester de scepter zwaait. De enorme bergen ureum laten een duidelijke ammoniaklucht los, wanneer er wat vocht bij komt of op een andere manier iets reageert. Nou vraag ik je, dat moet een boer eens proberen. Even rekenen. Een loonwerker uit de Flevopolder rekende me voor, dat een rondje strooien over alle wegen, met 15 gram per vierkante meter, neerkomt op 75 ton per ronde. Dit seizoen zijn er inmiddels 20 rondes gestrooid. Daar komen er dus nog zeker een stuk of 10 bij. Dat komt neer op ruim 2000 ton zout per seizoen. Alleen in Flevoland. Flevoland heeft relatief weinig wegen, slechts 3% van het totale wegdek in Nederland. Dit doorrekenen komt op dik 66.000 ton zout voor het hele land. Wanneer dit ureum zou zijn, wat standaard een stikstofgehalte van maar liefst 46% bevat, komt dit neer op een duizelingwekkende 30 miljoen kg stikstof. Dat is meer dan de totale mestplaatsingsruimte die ons is afgepakt vanwege de afschaffing van de derogatie. En dat wordt dan dus zo even op straat gekieperd, tijdens de wintermaanden, en vervolgens in de berm gespoeld.

Kan het nog gekker? Ja, het kan nog gekker. Diezelfde ureum wordt in opgeloste vorm ook in auto's en vrachtwagens getankt en dan heet het... Adblue... Jawel, een ureumoplossing die gebruikt wordt om de uitlaatgassen te neutraliseren, zodat motoren milieuvriendelijker lopen. Ook dat is precies dezelfde ureum die loonwerkers gebruiken om bijvoorbeeld spaakwielbemesters met vloeibare ureum te vullen. Dus kennelijk valt het wel mee met die 'verwoestende' stikstof, denk ik dan. En dat is natuurlijk ook zo.

Binnenkort kunnen we weer wat stikstof uit dierlijke mest toepassen, ter voorbereiding op wat hopelijk een mooi groeiseizoen mag worden. Allen het goede toegewenst.

Harmen Endendijk, voorzitter

Voederwinning

We willen graag alle inzenders bedanken voor alle schitterende foto's! Op deze pagina's vind je een selectie van de mooiste foto's die we de afgelopen half jaar ontvangen hebben. Helaas kan er maar één de winnaar zijn en dat is onderstaande foto van Gerrit Wermink. Gefeliciteerd met je prijs!

Inzender: Dick Huisman

De winnaar is:
Gerrit Wermink te Ommen

Inzender: Luit Veenhuizen

Inzender: Kees van der Vaart

Inzender: Gerrit Wermink

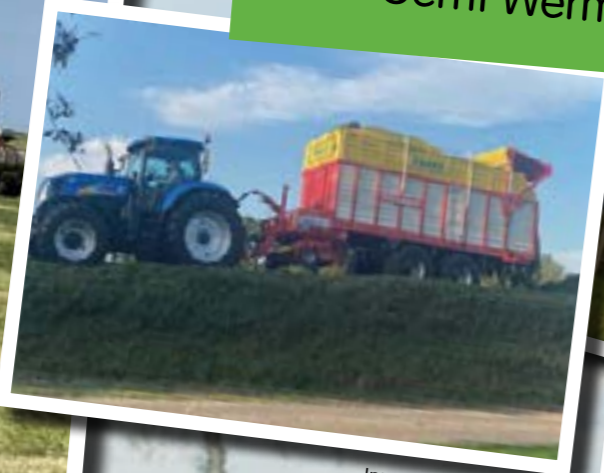
Inzender: Marijke Bouma

Inzender: Thea Rozendaal

Inzender: Melkveebedrijf De Oosthoek

Inzender: Klarie Praas

Inzender: Marijke Bouma

Inzender: Jeroen Vergeer

Inzender: Marijke Bouma

Inzender: Gerrit Wermink

Inzender: Arina Timmerman

Inzender: Klarie Praas

Inzender: Marijke Bouma

Inzender: Thea Gaasbeek

SudokOE

		7		2				
			6	4				
		8		3		5		
	5		1			3		7
3	7					8		6
	1	9		7		4	5	
	8		5		7		6	4
			4	2				3
	2				8	9		

Kom je er niet uit?
Scan de QR-code
voor de antwoorden

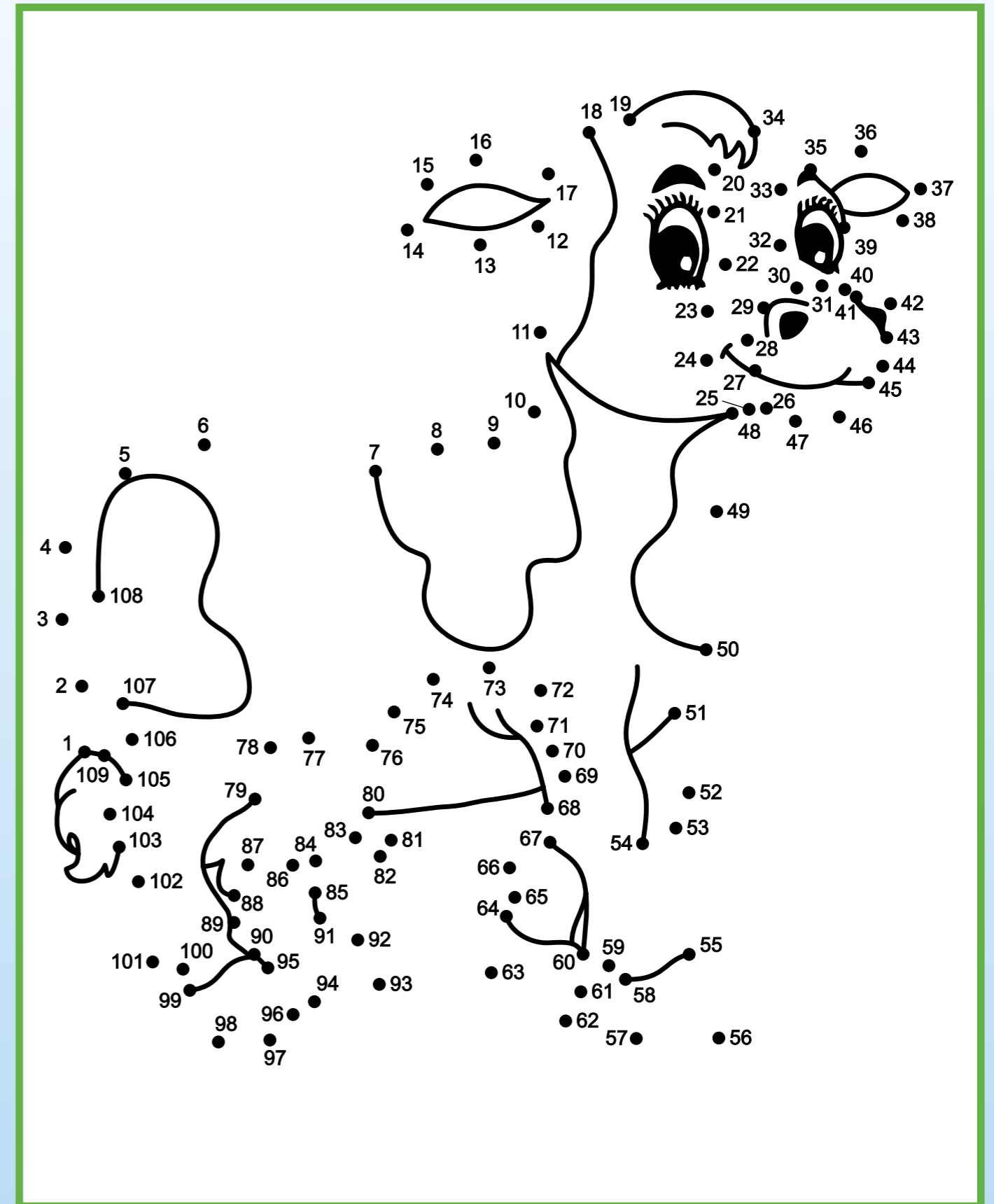

				9	4			5
	4		1	7		6	2	
1				6			3	
	1		2	8	6			7
6			5	4	1		9	
	9			2				8
	2	3		1	8			5
8			4	5				

Kjoetie van Punt tot Punt

Verbind de punten van 1 tot 109 om een leuke plaatje te ontdekken. Kleur daarna eventueel mooi in.

NMO voor & door
melkveehouders

